

Jungshoved

Nr. 4

December 2018

Årgang 14

INDHOLD	REDAKTION
Løst og fast..... 4	Knud Jacobsen, ansvarshavende
Et sted på Jungshoved 7	Tlf.: 22 21 55 25
Dejlige minder fra barndommen.....11	E-mail:
Juletræsfest på skolen.....13	knudjacobsen@gmail.com
Delebussen Frøen.....14	Hanne Rasmussen
Nyt fra Strandjagtsforeningen 15	Tlf.: 25 11 40 87
Nyt fra pensionistforeningen 16	E-mail: duevangen@gmail.com
Pensionistforeningens sommertur.....17	Merete Siegumfeldt
Nyt fra Jungshoved Skole 19	Tlf.: 20 65 29 30
Spiseklub og Syng sammen-aften.....20	E-mail:
Foreningen Norden 21	merete.siegumfeldt@gmail.com
Nyt fra forsamlingshuset.....22	Kirsten Thomsen
Jungshoved lokalråd orienterer 23	Tlf.: 41 41 43 75
Lokalrådets tur-og naturudvalg.....25	E-mail:
Åbent lokalrådsmøde.....26	kirstenthomsen1@outlook.dk
Menighedsrådets udflugt til Nyord.....27	Deadline for indlæg til næste nummer: 20. januar 2019
Postbåden Røret af Nyord 28	Forside: Jopie von Horn
Landskabet på Jungshoved.....30	Tegninger: Lise Jacobsen
Lodshuset i Roneklint.....36	Opsætning:
Kunstner på Jungshoved, Jopie von Horn.....40	Frede Jørgensen/Henrik Hansen
Brøndboring i Yemen.....45	Støt bladet
Fra Ambæk Mark til Kina.....48	Kontonummer:
Vild med vilje.....52	6140-0004064737
Smeden i Stavreby.....54	Årsabonnement: 175 kr.
Fra lokalarkivet.....61	Henvendelse til Knud Jacobsen
Kirke og menighedsråd.....62	
Arrangementer i kirke og præstegård.....64	
Praktiske oplysninger vedrørende kirken 65	
Gudstjenester.....67	
Jungshoved kalender.....68	
Synspunkter i bladet står for forfatterens egen regning og deles ikke nødvendigvis af redaktionen. Redaktionen forbeholder sig ret til at bearbejde og forkorte læserindlæg. Læserindlæg skal afleveres inden deadline og kan være skrevet i hånden, på skrivemaskine eller på pc. Indlæg skrevet på pc behøver ikke have et særligt format. Billeder til indlæg skal være forsynet med tilladelse fra ophavsrettens indehaver.	
Bladet udkommer i ca. 725 eksemplarer og omdeles først i marts, juni, september og december. Bladet udgives af Jungshoved Menighedsråd, Jungshoved Lokalråd og Styregruppen for Jungshoved Skole. Tryk: MicroForma	

Kære læser,

Det' sørme - det' sandt - de'ember. Sådan lyder det i den glade julekalendersang fra ”Jul på slottet”.

Siden marts 2007 har Frede Jørgensen stået for det store arbejde med opsætningen af de mange blade. Frede har nu meddelt, at det er tid til at stoppe. Vi siger Frede mange tak for hans store og fine arbejde med bladet. Det er ikke mindst Fredes store fortjeneste, at bladet JUNGSHOVED har fået så flot et format og udseende. Heldigvis vil Frede fortsat være en del af redaktionen og bidrage med flere opgaver. Henrik Hansen, der er barnefødt i graverboligen ved Jungshoved Kirke og har bidraget med flere fine artikler i bladet i tidens løb, tøvede ikke ret meget, da vi spurgte ham, om han ville overtage opgaven med opsætningen af bladet. Vi er derfor glade for at kunne sige et

velkommen til Henrik og en stor tak til Frede.

Vi prøver hele tiden, foruden de faste indlæg, at bringe nye artikler og serier med nye vinkler om livet på Jungshoved. Vi har nu afsluttet serien om mit yndlingssted på Jungshoved og serien om frivilligt arbejde. Artikelserien om livet på Lynggården holder en pause, og den sidste artikel om det fine nybyggede Lodshus i Roneklint bringes i dette nummer.

Vi siger tak til alle, der har bidraget med artikler, indlæg, fotos og tegninger i årets løb. Vi glæder os til at bringe nye spændende serier og artikler i det nye år og ønsker alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Redaktionen

KONTAKT:

Jungshoved Lokalråd	Lis Jespersen	60 12 78 01
Jungshoved Menighedsråd	Eli Frandsen	55 99 91 99
Styregruppen for Jungshoved Skole	Lise Jacobsen	24 45 31 47
Vicevært for skolen	Niels Holger Wermuth	21 45 82 83
Jungshoveds Børn	Carina Hansen	24 84 85 14
Strandjagtforeningen	Morten Larsen	24 83 97 76
Pensionistforeningen	Tonny Vang	21 92 75 12
Fritidsfiskerforeningen	Gert Jensen	55 99 80 24
Forsamlingshuset	Morten Larsen	24 83 97 76
Biblioteket, Jungshoved Skole	Anne Okholm	28 33 76 76
Sognets hjemmeside	www.jungshovedkirke.dk	
Forsamlingshusets hjemmeside	jungshovedforsamlingshus.dk	
Jungshoved miljøgruppe	jungshovedmiljoegruppe@gmail.com	
Lokalrådets hjemmeside	www.jungshoved.net	lokalraadetjungshoved@gmail.com
Hjemmesideredaktionen		redaktion@jungshoved.net
Delebusen Frøen bestilling	(Ma-Fr fra kl 9 og kl 13)	60 52 78 89
Frøens administration	www.jungshoved.net/delebus	Froepasser@gmail.com
– eller ring	Allan Capion / Jørgen Svendsen	42 24 71 83 / 53 80 28 56

LØST OG FAST

Fra Lis Jespersen, Bønsvig, har vi modtaget dette fine novemberdigt af Thor-kild Bjørnvig:

Mørk er november og løvfaldet slut,
vandet begynder at fryse,
lyset fra solen og blomsterne brudt –
da må vort hjerte selv lyse.
Synge vil vi, legen er magt,
mer end beregning, forstand og foragt
værn mod det sorte og tomme.
Om der svæver dødelig dræ,
vil vi dog elske – og plante et træ:
frugter kan uspæt komme.

Ved den årlige landsindsamling til
Dansk Røde Kors blev der i år indsam-
let 9.423,50 kr. på Jungshoved.

Fra Lise Melbye, Roneklint, har vi
modtaget dette fine billede af en sølv-
hejre, der gennem et stykke tid har
opholdt sig i moserne ved Roneklint.

Sølvhejren er en fugl, der er i fremgang
i Danmark. Første gang, den ynglede i
Danmark, var i 2014 på Saltholm i
Øresund. Endnu er der ikke fundet
ynglende par i Vordingborg kommune,
men sølvhejren ses ofte flere steder i
kommunen, fortæller Ivan Ingemansen
i sin rubrik i Sjællandske 20.10.2018.

Det milde efterår har givet mulighed
for at nyde de flotte efterafgrøder i gule
og hvide farver på markerne flere ste-
der på Jungshoved. Efterafgrøderne
har til formål at optage overskydende

kvælstof i jorden, så der ikke sker forringelse af vores kystvand og grundvand. Flere planter kan bruges som efterafgrøder, her er det gul sennep og olieræddike.

Den 19. oktober kl. 12.15 blev en ny vandledning åbnet fra Stenstrup til Jungshoved Vandværk. Hermed var en mere end 102-årig epoke slut for Stenstrup Vandværk. Vandforsyningen til Stenstrup og dele af Hovmarken vil i fremtiden ske fra Jungshoved Vandværk, og vandværket i Stenstrup vil blive nedlagt. Det markante vandtårn,

som står på Jungshoved Sogns højeste punkt, 18 m over havet, bliver stående og vil fortsat knejse på bakken foran byen (se blad nr. 2 2016).

Delebussen FRØEN fortsætter sin store succes og har siden starten 1. august 2017 optrådt flere gange i lands- og lokal tv, radio, aviser og ugeblade. Den er blevet et fint samtaleemne, når

man er udenbys og fortæller, at man kommer fra Jungshoved. Gøngehøv-

Naboer kører bus for hinanden:

Frøen holder liv i Jungshoved

Ældre mennesker, der bor på den smukke halvø Jungshoved, havde et problem. De skul ind til Præste for at ordne dagligdagslige anliggender, men der gik ingen bus. Så Ole Allan Caplan og andre en god idé. Nu sælger 18 frivillige chauffører for på skift at transportere deres naboer frem og tilbage. Delebussen Frøen er blevet en livline for mange.

Morgensanden sender måske en lille smule modvind, men det er ingen hindring for Ole Allan Caplan og hans frivillige chauffører. De kører på den smukke halvø Jungshoved, hvor Ole Allan Caplan, som har været i Præste i mange år, har et problem. De skul ind til Præste for at ordne dagligdagslige anliggender, men der gik ingen bus. Så Ole Allan Caplan og andre en god idé. Nu sælger 18 frivillige chauffører for på skift at transportere deres naboer frem og tilbage. Delebussen Frøen er blevet en livline for mange.

Frøen skal altså dog have et navn, der kan bruges til at sælge den. Ole Allan Caplan og hans frivillige chauffører har besluttet sig for at sælge den under navnet Frøen. Den er grøn og bliver større og større. Altså en rigtig Frøen.

Alle elsker Frøen. Den er sød, grøn og bliver større og større. Altså en rigtig Frøen. Den er grøn og bliver større og større. Altså en rigtig Frøen.

144

407-800001-1000

dingen må finde sig i at være dumpet nogle pladser ned i popularitet. Sidst har FRØEN været omtalt i ugebladet Hjemmet.

På en mark ved Smidstrup har en stor flok får i efteråret hjulpet med at afpudse næste års frøgræsafgrøde.

Fra Leif Larsen, Bønsvig Strand, har vi modtaget dette fine foto fra pensionisternes petanqueafslutning. 1. præmie:

Jytte, Else O., Else A., Gurli, Annemarie og Bent. 2. præmie: Leif, Winnie, Kurt, Nulle, Poul og Jette. Stort tillykke til dem alle

Kunstmuseet Fuglsang på Lolland har i efteråret haft en fin udstilling med titlen

”Jordforbindelser”. Kunstneren, Rune Bosse, der stammer fra Jungshoved, havde bidraget med et værk/en instal-

lation, der rummede elementer fra Stavreby.

På årets loppemarked i Jungshoved Forsamlingshus gav denne nøglering

minder om dengang idrætsforeningen hed JGF, Jungshoved Gymnastikforening - senere blev det til JIF, Jungshoved Idrætsforening, men hvornår skiftede foreningen navn

Skovene bugner i år med egetræernes agern. Det sker ca. hvert 4.-6. år. Man kalder det et oldenår, når egen og bøgen sætter ekstra mange frugter. I bøgerne står der, at man får et oldenår, når sommeren det foregående år har været varm og tør. Men var sommeren 2017 varm og tør – sådan husker jeg det ikke? Når vi har oldenår, giver det

ekstra megen føde til de vilde dyr og fugle i skoven, og nogle trækfugle, fx kvækerfinker, slår sig ned hos os hele vinteren i stedet for at flyve sydpå. I gamle dage, da grisene fandt deres føde i skoven, betød et godt oldenår, at de

fik ekstra sul på kroppen. H.C. Andersen skrev i eventyret, *Svinene*, fra 1851 om oldensvinene:

”Forbi! Forbi! – det Skjønne er forbi! Roseerne ere borte, Træernes Blade falde af! Her er vaadt, her er raat! Fuglene, som sang, tie stille, Svinene gaae paa Olden, Svinene ere Herrer i Skoven.”

Det nybyggede bulhus i Roneklint, som læserne har kunnet følge under byggeriet i flere artikler her i bladet, er nu færdigt. I dette nummer side 36 fortæller Anders Heding om den sidste del af byggeriet. Vibe og Anders er nu flyttet ind i det fantastiske hus. Søndag 28. oktober havde de inviteret alle, som havde lyst til at se deres nye hus. Huset er i dette efterår blevet præmieret som årets nybygning af Vordingborg Kommune. Vi siger stort til lykke med prisen. *Knud Jacobsen*

Et sted på Jungshoved (30)

Den ”Nye vej” eller vejen mellem Jungshoved og Mern

Den 5.12. 1938 holdt sognerådene i Allerslev, Mern og Jungshoved et fællesmøde på Allerslev Kro. Første punkt på dagsordenen var: ”Muligheden for en ny Vejforbindelse fra Jungshovedgaard til Mern, saa der skabes direkte Forbindelse over Stavreby Nor”. Der blev nedsat et udvalg med tre repræsentanter fra hvert sogneråd. Formand for udvalget blev sognerådsformand,

parcellist Holm, Togeholt på Jungshoved.

Fra Jungshoved var det ikke mindst sukkerroedyrkerne, som var ivrige efter at få en direkte vejforbindelse til Mern Saftstation, så man kunne slippe for at køre den lange vej fra Jungshoved over Abildhøj-Skibinge til Mern. Tidligere havde man sejlet sukkerroerne fra roehavnen ved Jungshoved Kirke til sukkerfabrikken i Stege, men denne sejlads

var ophørt i 1936 (se blad nr. 1 2011). Efter flere møder blev ideen med en vejføring fra Jungshoved via Kragevig til Mern opgivet. Vejføringen over

Stavreby Nor, der nu hedder Jungshoved Nor, ville have betydet, at dele af noret skulle have været inddæmmet. Lignende projekter havde allerede set dagens lys mange steder i Danmark.

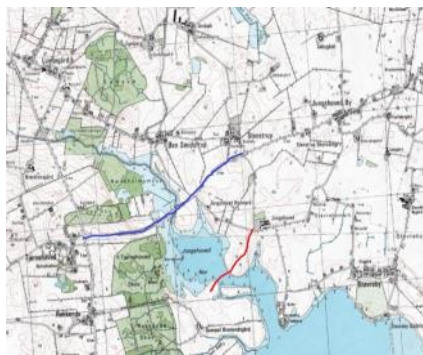

En indsigelse mod planen fra de lokale fiskere og deres organisation havde måske gjort indtryk på udvalget. Fiskerne frygtede, at området, som var et vigtigt område for fiskeyngel, ville blive ødelagt af en delvis lukning af vandgenemstrømningen.

I dag kan vi glæde os over, at projektet med inddæmningen ikke blev gennemført, og at det spændende naturområde, der udgør den østlige del af det sjællandske tunneldalsystem, fik lov til at forblive urørt.

Men behovet for en mere direkte forbindelse til Rekkende og Mern var dog stadig til stede. I 1942 blev sagen atter genoptaget, nu med et forslag om en ny linjeføring med start syd for Stenstrup over Rekkende til Mern.

I Stenstrup skulle vejen kobles sammen med den eksisterende vej, Fævejen, fra Jungshoved By til Stenstrup, og herved fik man en helt ny vejføring uden om byerne Stenstrup, Smidstrup og Lundegård. Alle tre kommuner bakkede op om denne linjeføring, og staten gik ind på at betale 85% af udgifter-

Den røde streg på kortet viser den omtrentlige planlagte linjeføring af vejen i 1938

Den blå streg viser den endelige placering af vejen

ne, hvis projektet kunne indgå som en del af et større vejprojekt med en kystvej fra Præstø til Kalvehave, som var under projektering, for alene en ”Roevej” fra Jungshoved til Mern ville staten ikke give støtte til.

Arbejdet med den nye vej til Mern gik i gang i 1943. Arbejdet på Jungshoved var yderst vanskeligt og meget tids- og arbejdskrævende, da den inderste del af noret, hvorpå dæmningen* skulle anlægges, viste sig at være nærmest bundløs.

Sofus Hansen, Jungshoved fortæller, at hans far, der var med til at anlægge vejen, havde fortalt, at de under arbejdet med dæmningen måtte banke gran-

rafter 35 meter ned i noret, før de nåede bunden. Heldigvis gav vejgennemføringen gennem den store bakke mod Tjørnehoved store jordmængder, der kunne bruges til opfyldning af den del af noret, hvor dæmningen skulle anlægges. Til at flytte jorden fra bakken ned til noret var der anlagt et tipvognsspor. En dag var en af tipvognene løbet løbsk. Den endte i det bundløse nor - og man så den aldrig mere, har Sofus fået fortalt. Under dæmningen blev der gjort plads til, at Vasebækken fortsat kunne løbe ud i noret, men nu gennem en sluse, som ved højvande i noret

kunne bruges til at regulere vandstanden i bækken, så man undgik de store oversvømmelser af engene omkring Ræveholms Mose, man tidligere havde oplevet.

Efter næsten 10 års arbejde kunne man 28. september 1953 indvie den nye vej

fra Stenstrup til Mern. Når man læser reportagen i Præstø Avis og ser fotos fra dagen, kan man godt forstå, at det har været en stor og festlig dag, ikke mindst for Jungshoved. Indvielsen af vejen blev markeret med en bilkortege fra Jungshoved By ind på den nye vej ved Stenstrup. I de første biler kørte amtmand Wechsellmann fra Næstved, sognerådsformand Herløv Larsen, Ugledige, politimester Koefod, Præstø og amtsvandløbsinspektør Aksel Jensen, Næstved. Ved proprietær Ove Dinesens mark ved Stenstrup sprængte de første biler den udspændte snor

over den nye vej, som nu officielt var åbnet.

Efterfølgende mødtes et større selskab på Allerslev Kro til middag, hvor amtmanden bl.a. sagde: ”Jeg vil gerne ønske til Lykke med den nye Vej, der jo er en meget smuk Vej. Der er her vist Initiativ, og det er godt, naar der paa en Egn er et Par Mænd som Propr. Dinesen og Gdr. Grann med ” Gaa paa Mod”, saaledes at der kommer noget i Gang”

- og politimester Koefod udtalte efterfølgende et håb om, at der ingen uheld ville ske på den nye vej, som udmærke-

de sig ved at gå gennem et meget skønt landskab.

Flere taler blev holdt, og et par sange skrevet til lejligheden blev sunget, inden festen på Allerslev Kro var slut.

Fra en af sangene, på melodien ”Vær Velkommen Englands Sønner” lød første vers:

”Se en Vej i Dag vi indviet nu har
Der med Tanken om den længe syslet
var
Der kom raske Mænd til Roret
Den skuld’ komme blev der svoret
Derfor vi i Dag har indviet vor Vej”.

I flere år var vejen til Jungshoved sognets eneste amtsvej. Efter at amterne er blevet nedlagt, er den nu blevet til en kommunevej. Mange på Jungshoved bruger stadig den gamle vej gennem Stenstrup og Smidstrup, når de skal til Præstø, og den nu 65-årige vej over

noret omtales stadig af mange på Jungshoved som den NYE VEJ.

Tak til Allan Capion, Præstø Lokalhistorisk Arkiv, for hjælp med oplysninger og fotos til artiklen.

Knud Jacobsen

Dejlige minder

Juleslagtning i min barndom

Min fars moster Louise og hendes mand Hans boede Bønsvigsvej 41 (hvor Morten Larsen bor i dag). Dengang hed det Bønsvig Strand. De holdt altid slagtegilde, og det var en festdag. Det var i begyndelsen af december, hvor det var blevet koldt, måske frost. Grisen blev slagtet, og dagen efter var min mor blevet bedt om at komme og hjælpe til. Naboen Helga (Ellas mor) kom også, og så blev der parteret og pakket til frysehuset i Jungshoved by. Om aftenen var familie, venner og naboer samlet, også min far og mig. Så var der mad på bordet. Først fik vi blodpølse med sukker og æblemos.

Derefter var der stegeben, måske også en steg, det kom an på hvor mange vi var, ofte var vi 25-30 mennesker. Til dessert fik vi nybagt franskbrød med ost og syltede sveskeblommer. Det er stadig min yndlingsdessert, og jeg har hendes opskrift. Når jeg er heldig at få nogle sveskeblommer, sylter jeg efter samme opskrift. Alt foregik i 1950'erne. Det er rigtig rart at have sådan nogle gode minder at tænke på.

Fastelavn på Jungshoved

Fastelavnsmandag var en fridag fra skolen. Vi havde ikke noget der hed vinterferie og gik også i skole om lørdagen, derfor var der nogle ekstra fridage. Fastelavnsmandag var der nogle, som gik ud og raslede fastelavn, så der

var lidt penge når vi skulle i forsamlingshuset og slå katten af tønden. Det var husmandsforeningens husholdningsudvalg, der afholdt det. Mejeribestyrelser Duelund sponsorerede 2 smørdritler, som blev hængt op som tønder, og Brugsen skænkede slik til at fylde i. Det var en lige så spændende dag som juleaften. Vi havde kun skoletøj på, var ikke klædt ud eller pyntede. De fleste havde deres mødre med, som hyggede sig og drak kaffe med lagkage eller æblekage. Der var en tønde til drenge og en til piger, og der var børn i alle aldre. Vi måtte kun være med til vi blev konfirmeret, sidste gang jeg var med var i februar 1967, for jeg blev konfirmeret samme år i april. Efter tøndeslagningen blev der leget, og Bente Duelund spillede harmonika for os. (Bente var datter

af mejeribestyrelsen). Det var altid en virkelig sjov eftermiddag, men det var ikke helt rigtigt, hvis ikke Lars-Peter eller Birker havde været rundt om døren med en skade.

Af Merete Larsen

Tegning : Maya Stangbye Madsen

Juletræsfest

På Jungshoved Skole

søndag d. 16. dec. Kl. 15-18.00

- Dans og sang om juletræet

- Besøg af Julemanden

- Julekræverkræstet

- Pia Præhns julebod med lækker hjemmebagt rugbrød, frikadeller og risengrød

- Julekagebod med hjemmebagte kager, gløgg, kaffe og saft

Vi slutter af med fakkel/lanterneoptog 17.45,

så medbring gerne fakkel eller lanterne

Entré: 25 kr. pr. person

Betal og tilmeld jer med mobilpay 25388128

Senest 9. dec. Det er først til mølle.

Vi Glæder os til at se jer!

Tegning: Liv Ottilie Skovgaard

Delebussen Frøen

Det er ikke kun de grønne løvfrøer, der trives på Jungshoved, det kører også rigtig godt for Delebussen Frøen. Så godt, at den daglige drift er på vej til at give overskud, og det er faktisk ikke meningen.

Resten af året giver Frøen derfor en "julegave" til Jungshoved:

– 2 for 1: Med hver købt billet følger der en fribillet, som kan bruges til at tage en gæst med, eller man kan selv bruge den til næste tur.

– Lån for kun 2 kr./km: Lån Frøen, og betal kun 2 kr./km (incl. brændstof), uanset hvor langt du kører. Fx København tur/retur ca. 400 kr. eller 50 kr. pr sæde, hvis man fylder bussen op.

Lokalrådet håber, alle vil tage godt imod gaven og bruge Frøen endnu mere, så vil vi forhandle med Vordingborg Kommune om at gøre den permanent.

Historien om Frøen når langt omkring, senest med en fin artikel i ugebladet Hjemmet 22. oktober 2018. Alligevel møder vi stadig overraskende mange på Jungshoved, der ikke kender Frøen eller ikke tror, de kan bruge den. Så har du en nabo eller bekendt, der kunne have glæde af Frøen, så gør du både os og ham/hende en tjeneste ved at fortælle om Frøen og julegaven.

De frivillige frøpassere har nu i halvanDET år levet op til kravet om at være "Pålidelige, erfarne og ædruelige" og ved at være utroligt mødestabile. Nok fordi man på hver tur gør en lille forskel, og i øvrigt får så meget igen. Men selv pålidelige frøpassere får brug for lidt ferie og fridage, og derfor er der plads til endnu et par frøpassere, der har lyst til at køre ca. en dag om måneden.

Er du i tvivl, så er der svar på det meste på www.jungshoved.net/delebus eller hos Jørgen på 5380 2856 eller Allan på 4224 7183.

Nyt fra Præstø og omegns strandjagtforening

Sikke dog en fantastisk dejlig sommer, vi har haft. Det må uden tvivl have givet en masse fugleyngel.

Den 10. maj havde vi vores hornfiske-tur. Vejret var som bestilt. 13 både og 39 deltagere. Det blev til 149 hornfisk. Førstepladsen gik til Marcus Larsen, så han får glæden af at få sit navn indgraveret på vores vandrepokal. Som en af vores sommeraktiviteter havde vi lerduekydning fra båd igen i år. Det blev til ca. 12 skydende. Bjørn Madsen stillede op med lerduekastere, og han var endda også instruktør denne dag. Vi havde en hyggelig dag med lidt intern konkurrence og grillede pølser med brød og fik en kold bajer eller sodavand. Næste sommerarrangement var vores fugleskydning 18. august. Fantastisk dag, og igen var vejret med os. I år fik vi endda et lille bitte overskud grundet en god opbakning. Troels Wer-muth blev fuglekonge, så han har fået

æren af at passe på skærftet et helt år og få syet et solvmærke med sit navn. Så blev det 1. september, og vi var nogle, der var på Degnholm. Traditionen tro startede vi dagen før med frokost: sur-

strømning, stegt ål, røget ål, sild, og meget, meget mere. Og en kæmpe engelsk bøf med bløde løg og rødvin om aftenen. UHMM! Som noget nyt fik vi faktisk skudt et par ænder om morgenen! Det helt kæmpestore træk af nordiske ænder har vi ikke oplevet endnu, men det skyldes nok det varme vejr. Billarden startede op den første torsdag i oktober, og der vil være mulighed for en pot billard hele vinteren.

Knæk og bræk Morten Larsen

Nyt fra Jungshoved Pensionistforening

Så er vi godt i gang med de indendørs aktiviteter på skolen: tirsdagshygge, gymnastik, badminton - og som noget nyt bordtennis. Det er dejligt, at der er så mange, der bruger vores smukke skole.

Vi afholdt vores årlige høstfest 14. september (næste år er vi tilbage til det gamle - nemlig 20. september). Om formiddagen ringede musikeren Johnny og meldte afbud p.g.a. sygdom, men han havde skaffet en afløser, som kom og spillede for os, så det blev igen en god og hyggelig aften.

Bestyrelsen havde besluttet, at der var fri bar, fordi foreningen fyldte 65 år. "Pigerne" havde igen gjort et kæmpe arbejde med at dække bord og pynte op. STOR tak til jer. Det er altid spændende, hvad I nu har fundet på.

Vores udflugt gik i år til Frederikshavn, jeg var ikke selv med, men Jette Reiter har skrevet en artikel om turen andetsteds i bladet.

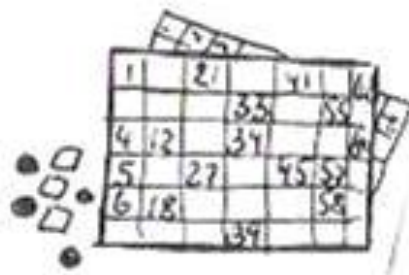
Vores første bankospil blev afholdt en søndag, som forsøg, for at se, om der kom flere end mandag aften. Det var godt besøgt - 52 personer. Nu fortsætter vi banko mandag aften, så tager vi

bankospillet op på generalforsamlingen.

Vi arbejder med at tilrettelægge vores program for 2019. Turen til Bakken bliver 29. maj - pris 850 kr. Tilmelding til Kirsten Nilsson senest 1. februar 2019. Programmet vil komme ved vores første banko 2019.

God jul og godt nytår til alle.

På bestyrelsens vegne, *Tommy Vang*

Jungshoved Pensionistforenings sommertur

I år var sommerturen planlagt til Danmark, og der var 43 tilmeldte. Den 13. august var der afgang kl. 6.45 fra Købmandsgården i Jungshoved, og kl. 7.15 fra biblioteket i Præstø. Turen gik til Frederikshavn, som var vores base, og vi kørte med Fladså Turist. Vores chauffør, Dennis, var rigtig sød til at hjælpe med bagagen. I Frederikshavn skal vi bo på Best Western Hotel, Herman Bang.

Dag 1

Vi kørte mod Storebælt og Fyn, videre mod Nordjylland. Der var planlagt frokost kl. ca. 13.30 på Feggesund Færgekro, som ligger på nordspidsen af Mors. Vi blev modtaget af en ung fyr ved navn Morten. Det småregnedde, så Morten dirigerede bussen helt hen til hoveddøren. Det var en meget gammel og rigtig hyggelig kro.

Vi fik stjernesnud, som på disse kanter består af pandestegte rødspættefileter og rejer på franskbrød. Det smagte vidunderligt. Til dessert fik vi pandekager med is, men først fik vi historien om den gamle færgekro.

Mette, som kromutter hedder, fortalte om, hvordan hun kom til kroen. Hun var ung og søgte stilling der. Den gamle krofatter spurgte, om sådan en pige fra byen kunne bestille noget. Jo, svarede Mette, det mente hun nok. Så bryg noget kaffe, mens jeg ordner no-

get, sagde krofatter. Nu stod Mette så der. Hvor var kaffemaskinen - og filterne? Mo-ar ringes op, og Mette spørger, hvordan man brygger kaffe. Du ringer da ikke og spørger, hvordan man brygger kaffe. Men det var jo så på Madam Blå. Krofatter kom tilbage og mente, at det var noget tynd kaffe. Har du tragtet kaffen? Tragtet - hvad betød det? Jo, et litermål af kaffen hældes igennem to gange, og det hjalp. Mette blev ansat og brygger stadig kaffe på Madam Blå. Mettes mand er nu tredje generation på kroen, og Morten hjælper til.

Efter frokosten kørte vi mod Thorup Strand, hvor syv af de lidt større kuttere var trukket på land. Vi lander i Frederikshavn kl. ca. 17.30. Nu er vi trætte og sultne og får serveret kalvefilet med grønt samt æbledessert. To store fadølsankre er til fri afbenyttelse. Kl. ca. 22 siger vi godnat..

Dag 2

Morgenandagt kl. 9.15. Efter en lille morgensang bød Jytte og Henning på en morgenbitter, da Henning lige havde haft fødselsdag. Tak for det! Så kørte vi til Skagen. Nogle tog Sandormen til Grenen, andre tog turen til fods trods småregnen. Vi delte os, da nogle ville på museum, mens andre spiste frokost, og vi mødtes igen kl. 14.00. Vi kørte langs Palmestranden med ca. 90 palmer og var hjemme kl. ca. 17.30. Aftensmaden på hotellet bød på en sammenkogt ret og kæmpe stykker kage til dessert. Nogle havde

kræfter til en Irish Coffee, mens andre sagde godnat.

Dag 3

Vi skulle tidligt op, da der var afgang kl. 7.00 mod færgen til Læsø kl. 7.50. Alle nåede det, og nu skinnede solen. Vi besøgte saltsyderiet og fik et par sjove historier af en fantastisk fortæller - han skulle vist være skuespiller. Vi så også Hedvigs Hus. Der er 12-15 huse med tangtag. På Læsø Spisehus fik vi en frokostplatte, og vi vendte tilbage til hotellet kl. 17.00. Her fik vi flæskesteg og is. Desværre måtte en af gæsterne på sygehuset, da hun faldt over en flise. Håndleddet var brækket, men hun fik det pakket ind og kom med hjem torsdag.

Dag 4

Afgang kl. 10.00 med kurs mod Sjælland. På vejen en afstikker til Den Gamle By i Århus kl. 13.00. Spænden-

de at se den nye afdeling fra omkring 1970. Vi forlader Århus igen kl. 16.20. Vi har dejlige madpakker med fra hotellet, og dem spiser vi på rastepladsen "Lillebælt".

Tak for nogle dejlige dage med masser af oplevelser og godt humør.

Mange hilsner,

Jette Reiter

NYT FRA JUNGSHOVED SKOLE

TAK til alle de frivillige, der gjorde rent, ordnede skolegård, ryddede op, malede mm til arbejdsdagen d.29.9. Alle aktivitetsgrupper har taget deres tørn og det kan ses.

Vintersæsonen er godt i gang. Vi har sagt velkommen til et hold bordtennisspillere og et syhold. Vi håber, I også bliver glade for at komme i skolen.

Styregruppen har for år tilbage lavet en vedligeholdelsesplan, som vi følger efterhånden som, der er økonomi hertil. Vi arbejder pt. på at skaffe midler til flere nye vinduer. Meget gerne i både øst og vestlokalet. Vi fik skiftet de sidste vinduer i gymnastiksalen i marts og håber, det kan mærkes det, når vinteren sætter ind.

Der er endnu ikke kommet et udspil fra Vordingborg Kommune vedrørende omstilling til grøn energi. De skulle komme med et udspil i sommer, vi har rykket for svar og fået at vide, at det først kommer i 2019.

Hvert år skal skolens takster for udlejning godkendes af kommunalbestyrelsen. Vi har i år indstillet, at taksterne bibeholdes, men ønsker, at der bliver

et varmetillæg på 300 kr. i døgnet ved udlejning af skolen i perioden 1.oktober- 1.maj. I denne periode er det kun muligt at leje skolen i week-ends og skoleferier uden faste aktiviteter. Vores ønske begrundes naturligvis i vores høje udgifter til varme.

Apropos varme: HUSK at lukke yderdøre efter jer, TAK - en åben dør giver meget kulde og koster penge.

Der er ofte nogle, der spørger, hvem der kan bruge lokaler på skolen til aktiviteter og hvorfor man f.eks. skal betale for at spille badminton. *Alle, der er medlem af en af Vordingborg kommune godkendt folkeoplysende forening, interessegruppe eller frivilliggruppe* kan bruge lokaler i perioden 1.10-1.5 uden betaling. Alle godkendte foreninger er registreret i Vordingborg Kommunes foreningsportal. Dvs. at man skal betale til den forening eller interessegruppe, der udbyder aktiviteten. Er man i tvivl, er man altid velkommen til at få mere at vide.

På gensyn i skolen til de faste aktiviteter, sangaftener, spiseklub, foredrag, julemarked og meget mere. Du kan også læse om livet i skolen på www.jungshoved.net.

PVA styregruppen for Jungshoved skole

Lise Jacobsen

Spiseklubben på Jungshoved Skole

Velkommen i spiseklubben. Vi glæder os til at se nye som gamle gæster.

De 3 næste gange bliver:

17. januar, 28. februar og 28.

marts. Alle dage er torsdage.

Man kan komme og spise fra kl. 17.45 til kl. 19.00. Køkkenet lukker kl. 20.00

Den 28. februar har vi igen den store fornøjelse at byde Per Sellebjerg velkommen som gæstekok. Aftenens menu kommer igen til at bestå af retter med vildt – Per håber på, at det kan blive med skovduer denne gang.

Prisen for et måltid mad er 60 kr. pr. voksen og 30 kr. pr. barn (mellem 4 og 12 år). Børn under 4 år er gratis.

Den 17. januar og 28. marts serveres foruden hovedretten også en dessert, fremtryllet af dessertkokken Merete Larsen. Til maden serveres vand. Øl, sodavand og vin kan medbringes.

Deltagerantallet er max. 50 personer pr. gang.

På gensyn. Venlig hilsen,

Kurt og Knud

Tilmelding til: Knud Jacobsen, Ambæk Mark 10, tlf. 22 21 55 25 eller pr. e-mail til: knudjacobsen@gmail.com

Husk tilmelding i god tid.

Tilmelding foregår igen efter først til mølle-princippet.

SYNG SAMMEN-AFTEN

Kan du lide at synge sammen med andre?

Så kom op på første sal i Jungshoved Skole, og vær med.

Vi synger lystige viser, højskolesange, salmer, nye viser, årstidssange m.m.

Mogens Jacobsen spiller til.

Der er mulighed for at købe kaffe/te og kage i pausen.

Vi synger følgende aftener i vinteren

Tirsdag 22. januar kl. 19.00-21.00

Torsdag 21. februar kl. 19.00-21.00

Tirsdag 19. marts kl. 19.00-21.00

FORÅRSPROGRAM FORENINGEN NOR- DEN PRÆSTØ

KULTURAFSTENER på EGNSHU-
SET JUNGSHOVED SKOLE,
Jungshovedvej 46, 4720 Præstø

Torsdag 3. januar 2019 kl. 19.00

Pens. lektor Bjørn Falck-Petersen fortæller om Tycho Brahe, 1546 -1601, den danske astronom, der betragtes som grundlæggeren af den moderne astronomi. Bjørn Falck-Petersen er en skattet foredragsholder for Foreningen Norden Præstø.

Mandag 28. januar 2019 kl. 19.00

Birgitte Drent Sørensen fortæller om Helleristninger i Norden Der er mange fortolkninger af helleristninger, og sandheden kender vi ikke, men i foredraget kommer vi ind på de mange variationer, som videnskaben, siden 1600-tallet, hvor den første helleristning blev fundet, har forsket sig frem til.

Torsdag 14. februar 2019 kl. 19.00 i samarbejde med Strandjagtforeningen Else og Flemming Nielsen fortæller om Hundeslædeture i Norge og Sverige. Ture á 300 km på 5 dage, i 30 gr. frost. Kørt hver med syv hunde i spandet. Giv os hunde, giv os sne, og vores liv er skønt!

Onsdag 27. februar 2019 kl. 15.00 - kaffe/te, kage/frugt fra kl. 14.30

Prof. Emeritus Carsten Saunte holder foredrag om Menneskets aldring.

Det er tredje gang, Carsten beriger os om forskellige udviklinger i den menneskelige krop. Han formår at formidle sin enorme viden på forståelig vis, tilsat en portion humor. Det bliver en fornøjelse at få vores evt. skavanker forklaret på en god måde. Kom med til et godt eftermiddagsforedrag, med en ekspert i hele otte specialer inden for lægevidenskaben.

Tirsdag 5. marts 2019 kl. 19.30

Den estiske ambassadør vil berette om udviklingen i sit land de sidste 30 år.

ALLE ER VELKOMNE TIL ALLE FOREDRAG Tag en nabo med, og fyld bilen. Foredrag, kaffe/te, kage/frugt: NORDEN-medlemmer 40 kr., andre 50 kr

Nyt fra Jungshoved Forsamlingshus

Vi har fuld gang i udlejningerne. Vi har fået kalket og malet træværk. Og indenfor har vi fået malet paneler og døre m.m. Alt i alt ser det hele bare nydeligt ud, og det er på grund af vores fantastiske arbejdsomme bestyrelse.

I skal have tusind tak for indsatsen.

Vi havde generalforsamling 6. november. Resultatet nåede jeg ikke at få med denne gang, så det må I glæde jer til, næste gang jeg skriver i Jungshovedbladet.

Med venlig hilsen,
Morten Larsen

*Jydegården og Smidstrupvej.
Foto :Tage Klee (udsnit)*

Jungshoved Lokalråd orienterer

Nyt fra lokalrådet

Så er sommerferien overstået, og lokalrådet og alle udvalgene er i gang med en masse spændende, nye aktiviteter. Udvalgenes aktiviteter kan der læses om andre steder i bladet.

Nogle af lokalrådets medlemmer besøgte "Tilflytterhuset" i Askeby på Møn i oktober. Formålet var at se, om sådan et "Tilflytterhus" kunne være en god idé på Jungshoved. Huset på Møn har en ejer stillet gratis til rådighed for tre år, og de, der så ønsker at forsøge at bo på Møn i to-tre uger, skal kun betale for forbrug. Østmøn lokalråd har selv sat huset i stand indvendigt – og også møbleret det, hvilket har været en stor opgave. Huset har været lejet ud ni gange i løbet af et år; et par har købt hus på Møn, og to andre par planlægger det. Jungshoved Lokalråd vil se nærmere på idéen i nærmeste fremtid.

Idrætshøjskolen Bosai ønsker at anlægge et japansk terapibassin samt en udendørs skovsauna. Bosai drømmer om at udvide deres svømmehal med et japansk-inspireret bassin i to dele. Dels et stort varmtvandsbassin til holdtræning, individuelle behandlinger eller

særarrangementer som fx japansk badeaften eller en sanseoplevelse med undervandslys og -lyd. Dels ønskes et siddebassin med vandmassage, natursten og udsigt til skoven. Rundt om bygningen ønsker Bosai en terrasse, en lille dam og en sansesti, der fører ned til en skovsauna. Hele anlægget skal være meget handicapvenligt.

Lokalrådet har skrevet og sendt en støtteerklæring til Idrætshøjskolen Bosai vedr. dette projekt.

Af kommende arrangementer står lokalrådet for følgende:

**Borgermøde om vandkvalitet
torsdag 31. januar, 2019 kl. 17.00
-19.00 i Østlokalet**

Miljøudvalget havde i oktober måned et spændende møde med Morten Bo Christensen fra Vandteknik i Allerslev om vandkvalitet på Jungshoved. Her kom mange spændende – og overraskende – ting op, bl.a. at Jungshoved har noget af landets bedste drikkevand.

Vi ønsker at afholde et borgermøde vedr. vandkvalitet og sammensætte et lille panel til at drøfte dette. Kom og bliv klogere, og stil alle jeres spørgsmål. Lokalrådet giver en øl/vand og lidt snacks.

**Dialogmøde med kommunalpolitikkerne mandag.
4.marts, 2019 kl. 19.00-21.00 i
Østlokalet.**

Kom til det årlige dialogmøde mellem lokalrådet/borgerne på Jungshoved og lokalpolitikkerne.

Igen i år vil følgende politikere deltage: Britt Skovgaard (A), Kenneth Andersen (A), Carsten Olsen (A), Heino Hahn (O), Eva Sommer (V) og Ann Busch (Å).

Emnerne til dette dialogmøde vil blive offentliggjort på vores hjemmeside senere. Kom gerne med gode idéer. Send dem til:
lokalraadet@jungshoved.net.

**Jungshoved Lokalråd afholder generalforsamling
Onsdag 13. marts kl. 19.00 i
Egnshuset Jungshoved Skole**

Dagsorden iflg. vedtægter. Nærmere følger inden mødet.

Alle er velkomne.

Tilmeld dig lokalrådets mailliste, og få nyheder direkte i din mailboks.

Send en mail til lokalraadet@jungshoved@gmail.com

Velkomstmødet

Lokalrådet kunne glæde sig over, at 18 nye beboere fandt vej til skolen 29. september. Her fik de via oplæg og billeder en orientering om muligheder-

ne på Jungshoved. Der var også lejlighed til at lære hinanden at kende over en kop kaffe og kage, og snakken gik livligt. Flere benyttede sig af muligheden for en guidet tur rundt på halvøen i delebussen "Frøen". Efter mødet har lokalrådet fået positive tilbagemeldinger fra deltagerne, så det er bestemt værd at gentage. Og så har vi glædet os over at møde de nye beboere til andre arrangementer på halvøen.

Var du forhindret i at deltage i mødet, kan du finde nyttige oplysninger på www.jungshoved.net. Du er altid velkommen til arrangementer og til vores næste velkomstmøde i det nye år.

Valg til EU-Parlamentet og til Folketinget

Vi ved allerede nu, at der skal være valg til EU-Parlamentet søndag 26. maj, 2019. Valget vil blive afholdt i Jungshoved Forsamlingshus, og lokalrådet vil stå for lidt hygge. FRØEN vil også kunne hente vælgere, der ønsker at blive afhentet på bopælen.

Hvornår der kommer valg til Folketinget, ved vi til gengæld ikke. Valget skal afholdes senest mandag 17. juni, 2019 og skal udskrives senest tre uger forinden. Men også her vil lokalrådet lave en lille valgcafé, og FRØEN vil køre.

Vi glæder os til at se jer.

På lokalrådets vegne,

Lis Jespersen

NYT FRA LOKALRÅDETS TUR- OG NATURUDVALG

Jungshoved – et sving ud i naturen

Jungshoved – et sving ud i naturen
Alle er velkomne på traveture i vinter

ONSDAG 16. januar

En tur i Bønsvighoved skov

Mødested: Transformatortårnet i
Bønsvig By

Tid: **Kl. 13.00** Længde ca. 5 km

ONSDAG 27. februar

En tur i Ræsvænge og Næbskoven

Mødested: Ved vejen ind i skoven
over for Skovhusevej 22

Tid: Kl. 13.00

Længde ca. 5 km

ONSDAG 27. marts

En tur ad mindre landeveje til

Bøged Strand og Over Lyngen tilbage

Mødested: Stavreby havn

Tid: Kl. 13.00

Længde: ca. 6,5 km

Du kan også finde turene på
www.jungshoved.net

Tilmeld dig gerne til Lise

SMS 24 45 31 47 eller mail: lisejacobsen1@gmail.com

På gensyn og venlig hilsen på tur- og
naturudvalgets vegne,

Marianne, Bent, Torben og Lise

Åbent lokalrådsmøde om forsøgspulje til byfornyelse 23.oktober på Jungshoved Skole

Trods meget kort varsel mødte 25 beboere op til åbent lokalrådsmøde på Jungshoved Skole 23. oktober. Og flere fulgte med i Facebook-gruppen Jungshoved, hvor optakten til mødet blev sendt og måske stadig kan ses som video. Trafik-, bygge- og boligstyrelsen har åbnet for ansøgninger til forsøgsprojekter, der skal være med til at nytænke måden, vi byforny på og samtidig indtænke bæredygtighed. Vordingborg Kommune har valgt Jungshoved som et godt område at søge midler til, da vi er et område med masser af aktivitet, natur, kultur og idylliske landsbyer. Det er lokalrådet meget glade for.

Især Jungshoved By, som er et knudepunkt og centrum for aktiviteter, kan med nye tiltag styrkes til glæde for hele halvøen. Da ansøgningsfristen var 1. november, og lokalrådet meget gerne ville inddrage alle interesserede borgere, skulle der handles hurtigt. Tre specialister fra Vordingborg Kommune (Elsba Hardlei, Jette Stauner og Signe Ulfeldt) deltog i lokalrådets bestyrelsesmøde 8. oktober for at fortælle om deres oplæg, som bl.a. bygger på Jungshoveds egen udviklingsplan (LUP) og input fra borgermødet i august om landsbyforskønnelse og trafik. Derefter besluttedes at indkalde til et åbent møde 23. oktober.

De tre specialister skal arbejde hurtigt. De laver en overordnet ansøgning om ca. 2 mill. kr. Hvis Jungshoved er så heldig at komme i betragtning, vil alle borgere på Jungshoved via åbne møder få mulighed for at få indflydelse på projektet. Kort fortalt sættes fokus på Jungshoved By som centrum af en blomst, hvis kronblade er de gamle landsbyer på halvøen. Man ønsker at trække naturen ind i Jungshoved By og skabe forbindelser til de øvrige landsbyer. Man kan løbende læse om projektet på hjemmesiden.

Hvis Jungshoved ikke får del i puljen, vil projektet alligevel være værdifuldt, idet der så kan søges midler ad andre veje.

Lokalrådet glædede sig over, at der på mødet var bred opbakning til projektet, og at der kom mange gode input til projektet fra deltagerne, som kom fra følgende byer: Roneklint, Bønsvig, Bønsvig Strand, Bøged Strand, Tøgeholt, Stavreby, Jungshoved By, Stenstrup, Smidstrup og Lundegård. Herunder mange kreative ideer til at markere projektets afslutning med et festligt fælles arrangement.

Der var også tilfredshed med ideen om et åbent lokalrådsmøde, hvor alle interesserede kunne bidrage. En arbejdsform, der også tænkes anvendt i det videre projekt.

Dagbladet Sjællandske bragte 24. oktober en reportage fra mødet.

Mvh

Jungshoved Lokalråd

Menighedsrådets udflugt til Nyord

Lørdag 15. september havde menighedsrådet inviteret på sommerudflugt til Nyord. Der var afgang fra Stavreby havn og Kirkehavnen, hvor postbåden Røret og Sofus og Niels Holger sejlede deltagerne til Nyord. Vi var to børnefamilier, der tog Frøen til Nyord, så vi ankom lidt tidligere end bådene og kunne tage imod på kajen. Røret lagde til kaj med levende musik ombord.

Fra havnen gik turen forbi kirken og ud til det lille museum, Lodshuset. Undervejs fortalte Per Werge mange spændende historier. Efter Torben Møllenbachs andagt i den lille, fine kirke fortsatte turen til Hyldevang Naturcenter. Her var der allerede godt gang i bålet, så vi kunne få varmen,

slukke tørsten og bage snobrød. Morten og hans kone, Tine, sørgede for rigtig fin musik undervejs på hele turen. Særligt, da vi sad i bålhytten, skabte den levende musik en rigtig hyggelig stemning.

Vi sluttede af med kaffe og kage på Noorbohandelen, hvor der også blev smagt lidt på det fine udvalg af rom.

Tak til menighedsrådet for endnu en rigtig hyggelig sommerudflugt til Nyord.

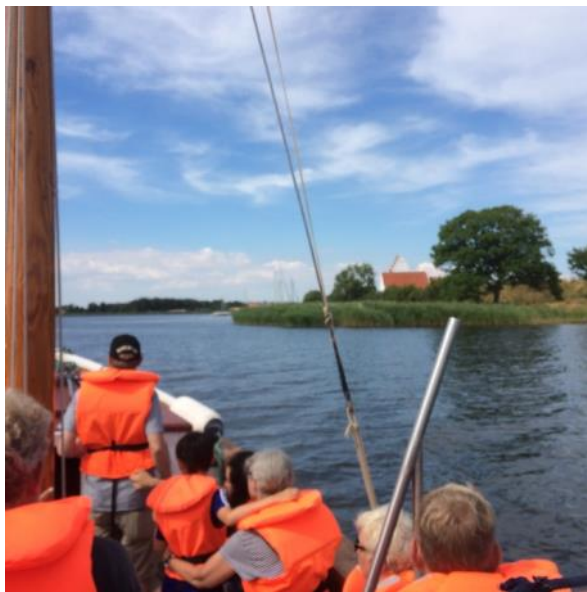
Tina Asberg

Nyords postbåd Røret blev i 2018 for alvor Jungsho- veds udflugtsbåd

*Måske sejladis til Stavreby i
næste sæson*

af Per Werge

Beboerne på Jungshoved og i Præstø har i sommeren 2018 virkelig taget overfarten mellem Jungshoved Kirkehavn og Nyord med postbåden Røret til sig. Uge efter uge i sommerens løb har folk oplevet at få et ”desværre, alt optaget”, når de ville reservere plads på Røret til en udflugt til Nyord og Møn. Rørets bestyrelse vil derfor i vinter og i

samråd med Jungshoved lokalråd overveje, om der er grundlag for mere sejladis i 2019 til Jungshoved, f.eks. med anløb i Stavreby.

Sæsonen blev også Rørets hidtil bedste både på skibets ruter mellem Nyord og Jungshoved torsdage, og søndage og Nyord og Stege tirsdage til Steges tirsdagsmarked. Notaterne i Rørets logbog viser, at der blev transporteret ialt 842 passagerer og 191 cykler over farvande- ne, og over halvdelen, nemlig 471 og

151 cykler, blev overført mellem Jungshoved og Nyord. Tallene er dog ikke helt fyldestgørende, da der i flere uger i sommer ikke blev talt cykler. Antallet af overførte cykler skal derfor snarere være 200 end 150. Hvis de sejladser medregnes, der udover rutesejladsen var bestilt som udflugter for grupper, transporterede Røret i alt 1036 passagerer og 240 (eller snarere 300) cykler. Mange af disse udflugter gik også til eller fra Jungshoved.

Tallene viser en fordobling af trafikken med Røret i forhold til de to tidligere sæsoner, hvor Røret har sejlet som erhvervsskib på de såkaldte ”sejlende cykelstier” i de lokale farvande med tilladelse til at medtage 12 passagerer. Også indtægter og udgifter fordobledes til henholdsvis 112.000 kr. og 102.000 kr. De høje udgifter skyldes bl.a. udgifter til syn, som foregår hvert

andet år. Alt i alt er de forbedrede indtægter dog et signal om, at driften af Røret nok skal kunne lade sig gøre også i de kommende år, så længe der er frivillig arbejdskraft til at sejle med skibet.

Som alle husker, var sommeren 2018 usædvanlig varm og solrig med op til 32 grader selv her ved den forblæste Bøgestrøm og Stege Bugt. Blæsten var moderat, og det regnede stort set ikke. Betingelserne for en god sejlsæson var således optimale, men den forøgede søgning til overfarter med postbåden kan også skyldes, at stadig flere mennesker på Møn og i Sydsjælland, især Jungshoved, samt turister har bemærket, hvilke muligheder skibet giver for udflugter til de kønne landskaber, byer og kyster på den anden side af vandet.

Medlemstallet i støtteforeningen *Rørets Venner* kan registrere en stigning på 15-20 % i medlemsskaber, der giver adgang til "gratis" overfart med Røret på hverdage. Omkring 140 er nu medlemmer af foreningen. Antallet af firma-medlemskaber er øget til fem, men er stadig lavt i forhold til antallet af firmaer, der økonomisk tjener på, at Røret bringer kunder frem til dem i Stege, på Nyord og Sjælland.

De bedste af Rørets sejlruiter er mellem Nyord og Stege om tirsdagen, med en gennemsnitsbelægning på 63%, samt mellem Nyord og Jungshoved torsdag og søndag, med en belægning på gennemsnitlig 59%. Torsdage og søndage er næsten "lige store" udflugtsdage, men det er tydeligt, at der er langt flere mennesker på udflugt disse dage fra

Jungshoved til Nyord end den anden vej. Overfarten til og fra Jungshoved er tillige den største cykel-transportrute.

En rute, der på tredje år er rigtig sløj, er ruten fra Nyord til og fra Kalvehave og Camping Mønbroen med en samlet belægningsprocent på 17%. Støtteforeningen overvejer derfor at ophøre med denne rutefart i 2019 og måske i stedet sejle til og fra Stavreby. Her var de lokale folk meget opmærksomme på, at Røret i august anløb havnen nogle gange for at overføre en større gruppe mennesker på udflugt. Anløbet gik uden problemer i den ny oprensede sejlrende, selv om der den dag var 20 cm lavvande. Fast trafik til Stavreby vil dog kræve mere plads ved molen, da det ellers bliver for svært at læsse og losse cykler fra skibet.

Landskabet på Jungshoved og omegn

Så skriver Knud: ”Du underviser da i naturfag, kunne du ikke lige stykke en længere artikel sammen om landskabsdannelsen på Jungshoved fra istiden til i dag, og du må såmænd gerne komme ind over stenalderen, Maderne og sådan noget. Og nu har vi haft en gudsvelsignelse af gode artikler om fugle og planter”.

Tja-tjo tænkte jeg. Jeg underviser godt nok i fysik og kemi på læreruddannelsen, og har da også undervist i geografi engang i tidernes morgen – meeen landskabsdannelse er ikke lige min spidskompetence. Men jeg har da en kollega, som underviser i geografi, og jeg er da stadig i stand til at læse en tekst - så hvorfor ikke. Tak for tilliden Knud, og så kan jeg jo også få sneget lidt fysik og kemi ind - det er jo en spidskompetence.

Jeg skal lige skrive, at jeg begynder med Weichsel istiden, tunneldale, tunnel-åse m.v., går over til stenalder, bronzalder, materialeflytninger og ender med sandkassen. Undervejs lidt metalegenskaber og historie.

Jeg begyndte med at skrive til min geografi-kollega Lars, og han sendte nogle links og skrev følgende:

Dannelsen af Jungshoved ses sammen med udformningen af den øvrige del af Sydsjælland, hvor der har været flere isoverskridelser under seneste istid (Weichsel). Den seneste for ca. 15.000

år siden var Øresundsgletscheren som fx skubbede Hammer Torup banke op. Af særlige landskabselementer på Jungshoved er tunneldalen, der kan følges fra Strømmen lige vest for Stavreby (Jungshoved Nor) mod NV til Tubæk Huse og derfra mod vest over Faksinge og Hastrup. Tunneldalen er en del af et større afvandingskompleks, der omfatter Mogenstrup Ås, Tystrup – og Bavelse Sø, Sorø – og Pedersborg Sø samt en tunneldal vest herfor, der kan følges fra Skælskør over Bromme til Stenlille, hvor også Stavreby – Pedersborg løbet havde sit udløb. Desuden afvandedes den østlige del af Sjælland, altså lidt nordligere, via Køge – Regnemark – Haraldsted – Gyrstinge tunnelsystemet også til udløb ved Stenlille, hvor der i slutningen af istiden var en stor sø, hvor nu Åmosen er.

Det lyder jo vældigt med isoverskridelser, Øresundsgletscheren, tunneldale, istidslandskab og sådan noget.

Det første må være at få styr på, hvad et istidslandskab er. Istiderne har ændret og påvirket vores landskab ved isens gnaven, skubben og raseren af undergrunden. Sten, grus og andet er blevet flyttet rundt, som af en stor bulldozer. Den har skabt bakker, dale, søer og åer, som så senere er blevet påvirket, eroderet og omskabt af vejr og vind. Isen har også skabt et enormt tryk på landjorden og ændret vandstanden i havene indtil flere gange.

Jungshoved er ingen undtagelse. Det meste af Jungshoved er moræne og, som vi skal høre om lidt, også præget af tunneldale og materialeflytninger (se fig. 1).

trykket så meget, at jordskorpen har været trykket op til flere hundrede meter under det nuværende niveau. Det har selvfølgelig betydning for tiden efter istiden. Mere om det senere.

Så tunneldalen er altså et resultat af, at

Fig 1

Og nu kan jeg så få sneget noget fysik ind.

En tunneldal opstår ved, at en lavning under isen optræder som en flod. Men hov - hvordan kan der opstå en flod under så meget is? Isen under Weichsel-istiden var op til flere km tyk, og det er altså en basse, der udøver et gevaldigt tryk, og så er det sådan, at is under så meget tryk bliver flydende, eller i hvert fald plastisk. Det samme sker under Grønlands indlandsis. Isen har faktisk

vandet har gravet sig gennem landskabet og skabt Jungshoved Nor, Vasebæk (og det vældige hul på hovedvejen ind til Præstø), Tubæk å og videre til Faksinge m.v. - imponerende. ("Floderne" med sorte takker på fig. 1). Trykket har været højt, når isen har været på fremmarch, og lavt når isen har trukket sig tilbage. Da underlaget har forskellig beskaffenhed, har vandet altså kunnet løbe op og ned og lave "floder", som ikke nødvendigvis følger tyngdekraft-

ten (meget mod fysik/kemi-lærerens vilje). Lars skriver endvidere om de sorte klatter i tunneldalene:

Når isranden er under fremrykning, er trykket i isen særligt højt, således er trykket på vandet også særligt højt. Derved er erosionen af underlaget kraftigere og den gravende effekt større. Omvendt gælder, at når isen er under afsmeltning er trykket lavt, hvorfor der sker en aflejring af materiale i tunnel-

åse. De sorte klatter i tunneldalen på fig.1 er sådanne tunnelåse. Hvis man kører en tur forbi Beldringe, er de meget tydelige at se. Gør lige det :). Åsen hedder Kirkebjerg.

Ordet og begrebet moræne betegner, at isen har aflejret såkaldte sedimenter, som er sten, grus og andet løse. Altså noget, isen tabte på sin vej frem og tilbage. Ordet stammer fra fransk moraine og betyder løse sten (det rødter-nede på fig 1.)

Weichsel-istidens sidste periode varede fra ca. 25.000 til ca. 10.000 år før nu, og i Danmark var det temmelig varmt, så det var isen nordfra, der skubbede, masede og asede med det danske landskab. Perioder med varme og perioder med kulde afløste hinanden. Weichsel er opkaldt efter den tyske udgave af den polske flod Wisla, som løber gennem Warszawa. Så er det på plads, og vi må jo sige, at på nær Sydvestjylland så er resten af Danmark formet af denne isen og masen. Perioden hedder pleistocæn, og den periode vi lever i nu, har vi kaldt holocæn. Som Holger Hedemann skriver:

Alle gletscherne har udformet israndslinier i vort område på deres vej ”tilbage” fra vest. Ismasserne er smeltet tilbage, når klimaet blev lidt varmere, men når så klimaet blev lidt koldere igen, rykkede de frem, dels skubbede materiale foran sig som en bulldozer dels, hvis de lå stille et stykke tid, blev der ført materiale frem inde under isen. Det sidste kan lyde mærkeligt, men når man tænker på, at isranden ligger just

der, hvor der er balance mellem tilførsel af is ”bagfra” og afsmeltning af is i form af smeltevand ud fra isranden, ja så kan man ligefrem se for sig, hvordan materialet, som isbevægelsen inde i gletscheren fører med sig, stille og roligt bringes frem til isranden. Det er på den sidstnævnte måde, at Det Sydsjællandske Højdedrag, der går fra Hammer i nord til Kulsbjerge i syd, fortrinsvis er dannet.

Dette kan man forvisse sig om ved at cykle fra Stavreby til Vordingborg. Det jeg har gjort flere gange - der er højt op til Uglede. Og som Holger Hedemann også skriver:

Det Sydsjællandske Højdedrag

Man får et godt indtryk af Det Sydsjællandske Højdedrag, når man kører fra Køng mod Lundby stationsby. Er det godt vejr, kan man nyde ”bjerglandskabet” set fra Køng kirkegård. Kører man fra Lundby stationsby mod Lundby, kører man op ad den vestvendte side af højdedraget. De, der kører fra øst fra Præstø via Bårse mod Næstved, kender den imponerende bakke, man skal op ad kort efter passagen af Sydmotorvejen. Det er den østvendte side af højdedraget.

Sydsjællands landskab kan derfor forenklet sagt deles i tre hoveddele: Vest for højdedraget, selve højdedraget og øst for højdedraget, ganske som højdekortet viser (fig. 2)

Man kan også slå GPSen til, når man kører ad motorvejen mod København. Find den, der hedder højde, og du vil se en (efter danske forhold) impone-

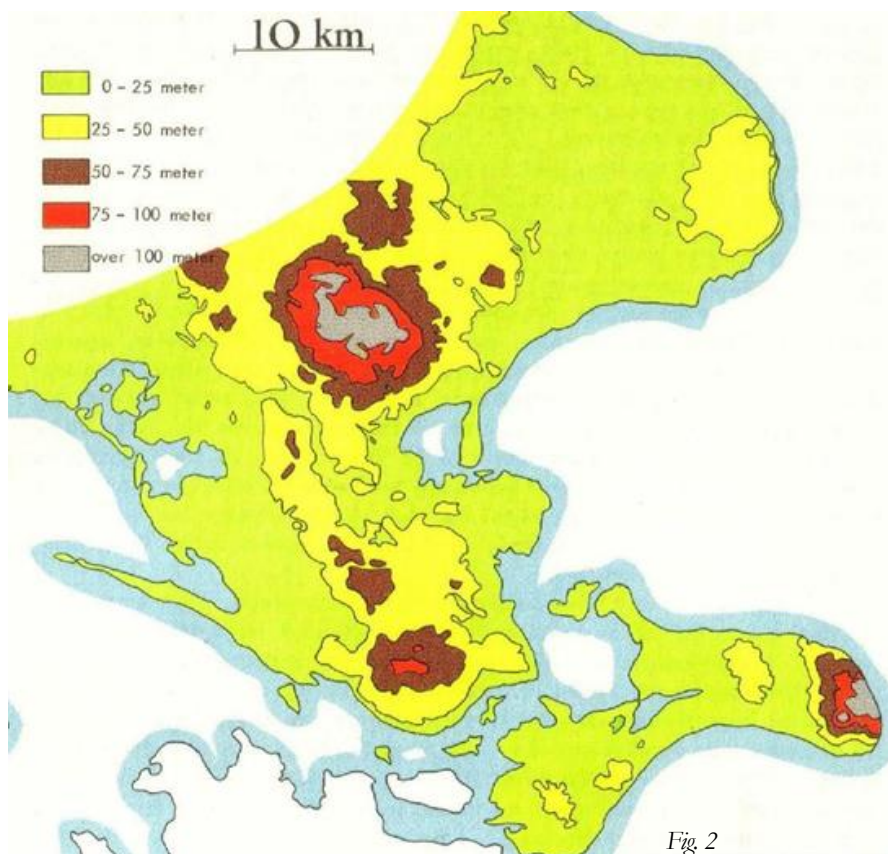

Fig 2

rende stigning mellem Tappernøje og Rønnede. Op til 110 m.

Stenalder og bronzealder

Som tidligere nævnt blev Danmark trykket godt og grundigt ned som en prop under isens vægt. Da isen endelig forsvandt, dukkede proppen langsomt op igen. Den nordlige del af landet, som var trykket mest ned, stiger, mens den sydlige del falder. Altså, proppen var trykket ned i nord og stiger - og falder i syd (se fig. 3). Som man kan se, ligger vi omkring vippelinjen, og er altså ikke faldet eller steget så meget.

Men på trods af det, er det meget tydeligt, at vandstanden har været betydeligt højere i stenalderen og bronzealderen. Smut hen til Mislehøjvej, og se på skiltet ved bronzealder-gravhøjen Mislehøj. Her kan man se, at Stavreby har været en ø, og vandet gik helt op til Mislehøj, op til Lynggård, over til Skovgård og ud til Bøgestrømsskolen. Det har været mums for Stavreby havns fiskere. Folk i stenalderen og bronzealderen har bosat sig ved havet, hvor der både var mulighed for fiskeri og jagt i skovene. Der er mange stenalderspor

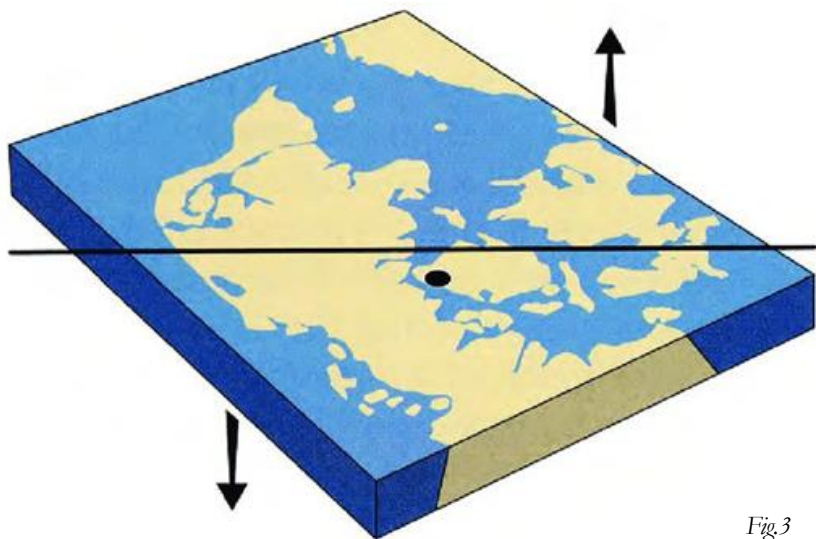

Fig. 3

fx på Degneholm, hvor man kan finde pilespidser og andet godt.

Her dukker fysik/kemi-læreren op igen, fordi Europas og omegns historie afhænger af metaller. I stenalderen kunne man ingenting, kun lave fantastiske redskaber og våben af flintesten. Så fandt man lige på en ovn, der kunne smelte kobber. Bronze er en legering af 90% kobber og 10% tin. Kobbers smeltepunkt er 1085 gr C og tins 231,9 gr C. Bronzealderen var en realitet.

Bronze er en blød legering og kan kun bruges til ceremonielle våben og til at trutte i, så man brugte også flinteredskaber i bronzealderen. Så lavede man lige en ovn, der kunne smelte jern (smeltepunkt 1538 gr C), og så gik det løs.

Det medførte den romerske, og keltiske for den sags skyld, jernalder, som gjorde, at romerne kunne erobre hele

den kendte verden med våben, som kunne slå ihjel og ikke bøjede, når man slog folk i hovedet med dem. Romerne og kelterne var nok ikke på Jungshoved, men handel med våben, glasvarer osv. har sikkert også foregået her, gæster jeg.

Det pudsige er, at Romerrigets fald højst sandsynligt skyldes et andet metal, nemlig bly. Bly er en meget stærk nervegift, og blev brugt af romerne bl.a. til at fore deres akvædukter. Man bliver tosset i hovedet af for meget bly, og det var nok derfor kejser Nero satte ild til Rom, spillende på sin lyre, valgte sin hest ind i senatet, og at Romerriget faldt.

Et lille sidespring desangående. Den gale hattemager i "Alice i eventyrland" var gal fordi hattemagerne brugte kviksølv til at polere de høje hatte. Kviksølv

er, om muligt, endnu mere giftigt end bly.

Nå – men tidligere påstod jeg, at jeg ville skrive om moræne, tunneldale, bronze-og jernalderen og materialeflytninger. Det sidste mangler jeg.

Maderne og Feddet er ét fedt. De er nemlig opbygget af flintholdigt grus og sand, som er transporteret fra Stevns og aflejret som strandvolde i en vifteform fra nordøst. Langs østkysten findes et lavt klitbælte. Halvøen vokser mod sydøst ved pålejring af nye strandvolde (krummoddedannelse). Som der så smukt står i Gyldendal – den store danske - om Feddet. Nogenlunde det samme gælder for Maderne.

Så er ringen sluttet. Isen transporterede sten og grus fra fjerne egne som Sverige og Norge, lagde det på fx Stevns og Jungshoved, her kom nogle stenalderfolk og brugte stenene til flinteredskeer, men tiden, havet, vind og vejr har også flyttet rundt på alting. Vi fik bronze fra eksotiske lande, jern kunne vi selv lave af myremalm, og brugte det til redskaber og våben. Senere dukkede andre op - slægt fulgte slægters gang, og i dag graver vi de sten og det grus op, som isen mokede rundt, og bruger det til mørtel, indkørsler og andet godt. Tænk på det, når du går i din indkørsel eller leger i sandkassen.

Per Pedersen, Stavreby

Referencer:

Holger Hedeman: Sydsjælland og Møn - et østdansk områdes tilblivelse

<https://docplayer.dk/16670685-Sydsjaelland-og-moen-et-oestdansk-omraades-tilblivelse-af-holger-hedemann.html>

Per Smed: Weichelistiden på Sjælland <https://2dggf.dk/xpdf/gt2013-142.pdf>

Vordingborg, Roneklint bevaringsværdier

<https://vordingborg.dk/media/4413/roneklint-bevaringsvaerdier.pdf>

<http://fortidsmindeguide.dk/Mislehoej-gravhoej.557.0.html>

http://denstoredanske.dk/Danmarks_geografi_og_historie/Danmarks_geografi/Sj%C3%A6lland/Feddet

Jungshoved områdebeskrivelse,

<http://fyrvang.dk/onewebmedia/Jungshoved%20omr%C3%A5debeskrivelse.pdf>

Tunneldal fra Præstø til Næstved,

https://naturstyrelsen.dk/media/nst/Attachments/Geologiske_interesser_Mogenstrups_Tunnedal_9.pdf

Om Lodshuset i Rone- klint

Så gik der saftsuseme mere end et år, og huset mangler stadig lidt her og der, men nu bor vi her, og huset er erklæret færdigt og optaget på BBR.

Jordvarmeanlægget blev der tændt for en uge før min 70-årsdag i marts sidste år. Det virkede – og det slugte en masse strøm, før end husets mange tons beton i gulvene og de 35 tons lecasten var varmet op til 20 grader. Men så har det også virket perfekt siden da, og vi kan nu konstatere, at årsforbruget af energi til opvarmning, lys m.m. ligger på godt 8000 kWh. Og til fødselsdagen

havde jeg som nødløsning hentet en bunke ildfaste sten til pejsen – for den skulle da også afprøves, selvom jeg ikke havde tid til at mure den ud. Og den virkede og trak så nydeligt, at jeg faldt på knæ foran den af lutter begejstring.

Men inden da havde vi jo sat lofter op. De blev beklædt med 20mm gulvbrædder, og bare det var et stort arbejde, og så skulle de males eller rettere, de skulle lases med hvid oliemaling fortyndet med gulvolie. Et kæmpe arbejde: ca. 300 m² og det meste af det fra stillads. Men det blev rigtig fint. Samtidig blev vindueskarmene malet hvide.

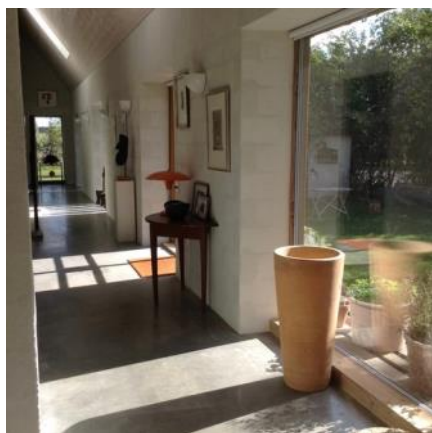
Så skulle elektrikerne gøre sig færdige med alle udtagene, og lamper sættes

op. Vi havde købt 25 hvide lamper, appelsinskaller bliver de vist kaldt, brugte fra Genbyg i København for

hundrede kroner stykket. De kom til at passe fint med husets rå stil.

Og så var der lige det med betongulvet, som vi gerne ville have stående rå, men slebet. Ved et tilfælde fandt jeg et

firma i Tappernøje, CS Colourscreed, som ville gøre det for en meget rimelig pris. Det er blevet rå, men smukt i vores øjne. Og så er det jo nemt at vedligeholde. Gråt er godt!!

Efter gulvet var det køkkenets tur, og det kom IKEA til at stå for. Men det tog sin tid. Jeg troede, at det skruede man bare lige sammen, men nej. Det tog meget længere tid, end jeg havde forestillet mig. Jeg havde nemlig valgt, at bordpladen skulle være af beton og slibes glat. Også det kunne CS Colourscreed klare for os, men det tog tid, før de fik tid. Så det blev efterår, før vi kunne begynde at lave mad.

Vi fik også ordnet haven. Træer er blevet fældet, jorden jævnet, og græs sået. Der er blevet lavet et lille vandhul nederst i haven til at tage al tagvand. Det er blevet fint og med en fantastisk udsigt over markerne ned mod Maderne.

De indvendige døre er også kommet til, i et design magen til de ydre døre. Så nu mangler der blot en hel del mindre detaljer, som må komme med tiden. Der skal laves udvendige terrasser, og carporten skal have sig et loft, etc. Men huset er beboeligt og rart at være i. Og så har vi fornøjelsen af, at rigtig mange giver udtryk for glæde over husets udseende, og hvor godt det passer ind i det lokale miljø.

Som en sidste, meget flot anerkendelse fra omgivelsernes side valgte Vordingborg Kommune at premiere huset som det smukkeste byggeri i kommunen dette år.

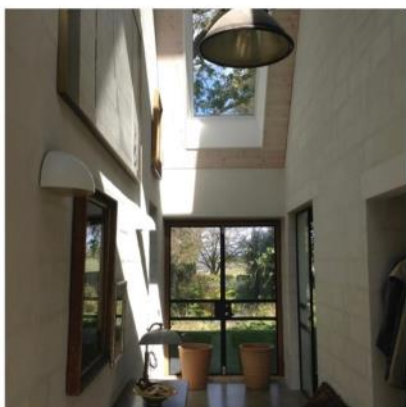
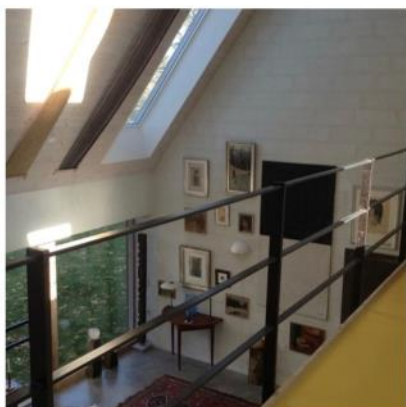
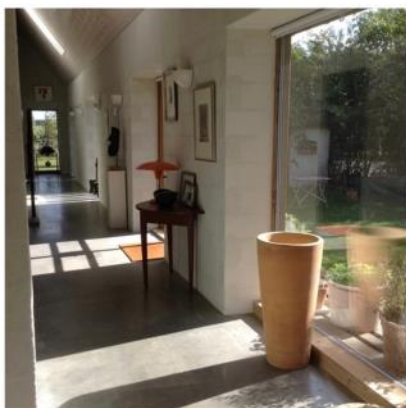
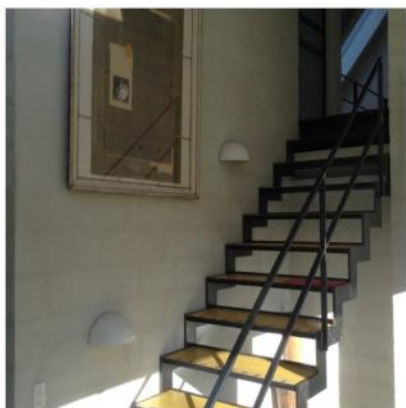

Herfra er der derfor nu kun at takke alle dem, som venligt har fulgt vores

lange byggeprojekt, og alle dem som har givet en hjælpende hånd. Tak.

Anders Heding

Jopie Leopoldotter von Horn en livskunstner *Af Kirsten Thomsen*

Jopie bor i Stavreby. Udover at være en talentfuld billedkunstner, digter og forfatter, er hun et menneske der lever et meningsfuldt og inspirerende liv, som jeg fik indblik i under vores samtale. Jopie maler med glade, stærke farver, og det er med den palet hun møder verden, om det er i Stavreby eller på Sumatra, hvor Jopie havde et hus med junglen som baghave i mange år.

De fleste på Jungshoved kender Jopie, måske uden at vide det, for de mange grønne udsigtsbænke rundt omkring på Jungshoved er dekoreret med fuglemotiver, som er malet af Jopie. Andre har mødt Jopie i *H.C. Andersens verden*, hvor hun har været scenograf og historiefortæller.

Mange talenter

Det er lidt af en multikunstner jeg har på besøg: billedkunstner, digter, forfatter, underviser, storyteller, foredragsholder og så er der ikke mindst teatermennesket. Jopie fortæller, at hun er uddannet på STATENS TEATERSKOLE som instruktør og scenograf, sidstnævnte blev tilrettelagt som et samarbejde mellem Teaterskolen og Designskolen (tidl. Skolen for Brugskunst). *"Det var et eksperiment på tværs af uddannelserne, hvor jeg ud over basisfag frit kunne vælge mellem de relevante undervisningstilbud på begge skoler inden for samme tidsramme."* Som en del af uddannelsen rejste Jopie med sit teaterskolehold til

bl.a. Moskva, hvor hun blev meget inspireret af en helt særlig børneforestilling med figurer af gigantiske proportioner, der hver skulle håndteres af 6 personer. *"Når noget interesserer mig, vil jeg tætte på"*, så efter forestillingen gik hun om bag ved scenen og fik fortalt og demonstreret, hvordan forestillingen blev til. Måske var den oplevelse medvirkende til, at hun efter endt uddannelse etablerede teatret Pegasus sammen med nogle elever, som hun havde haft på et kursus i klovneteknik. Pegasus turnerede i hele Danmark, primært med børneforestillinger, hvor Jopie både var manuskriptforfatter, instruktør og scenograf. *"Vi rejste rundt - det var et dejligt liv."*

Hvad former en kunstner?

Udover det åbenlyse talent fornemmer jeg, at det i Jopie's tilfælde er et usædvanligt åbent sind, en improvisatorisk livsstil og en evne til at lade sig inspirere af sine omgivelser og de mennesker hun møder på sin vej. Og vejen har

slået mange sving, og til tider har det været lidt for meget op ad bakke, så der er helt klart også en evne til klare modgang. Kunstinteressen og en kærlighed til digte og litteratur må tilskrives mormoren, som Jopie boede hos sammen med sin mor fra hun var 8 måneder til hun var omkring 10 år. Mormoderen boede tæt på Glyptoteket og det var her Jopie blev introduceret til kunsten og opfordret til at tegne og skrive. Tidligt skrev Jopie små digte, skrev også i skolen sine stile på vers, og som 13-årig fik hun udgivet en digtsamling *Mennesket og maskinen* via en klassekamerats far, som havde et trykkeri. ”*Der sad jeg med en kasse fuld af lysegrønne digte, og når jeg ser dem nu, tænker jeg, hvor er det sjovt at jeg kunne skrive sådan noget!*”

Desværre fik Jopie en stedfar, som ikke støttede hendes kunstinteresse, tværtimod forhindrede han, at hun kunne søge ind på Kunstakademiet til trods for, at rektor og lærere på Skolen for Brugskunst, hvor Jopie gik efter realeksamen, opfordrede til det. Han mente ikke at kvinder kunne være kunstnere, og det han kunne svinge sig op til, var at skaffe hende en elevplads som dekoratør i Illums bolighus. Her fortæller Jopie om en sjov episode: ”*en dag i frokostpausen var jeg alene i afdelingen sammen med grevinde Schack som også var tilknyttet afdelingen. Ind kommer pludselig dronning Ingrid og prinsesse Margrethe, og de styrede lige ben imod mig. De skulle se på gardin- og møbelstof til Margrethes værelse. Jeg vidste at prinsessen var interesseret i arkæologi og viste dem derfor noget stof, temmelig billigt, som havde et arkæologinspireret mønster, der*

straks faldt i prinsessens smag. Derudfra blev der valgt stof til sofa og puder. Men da jeg skulle i gang med at klippe stoffet, blev det for meget for grevinde Schack, som ringede op i frokoststuen og fik afdelingschefen ned. Han undskyldte meget overfor dronningen, at det var en elev der havde betjent dem, hvortil dronningen svarede, at den unge dame gjorde det så nydeligt...et godt eksempel på at Jopie hverken lader sig dupere eller kue.

Om sommeren boede Jopie med sin mor og stedfar i Hornbæk, og en dag kom hun forbi en smuk landejendom tilknyttet Havreholm slot. Hun satte sig ned og tegnede gården, gjorde sig meget umage. Beboerne ville gerne se tegningen, som de rigtig godt kunne lide, så Jopie forærede dem den. De fortalte at gården var Statens forsøgsgård for biodynamisk landbrug, og som Jopie siger, ”*jeg har altid været meget spontan og jeg tænkte - gud her kunne jeg da bo - så jeg spurgte: har I ikke brug for en hjælp her på gården? Manden i huset tænkte at hun mente en plads i køkkenet, men Jopie ville være karl. Han tøvede, så Jopie sagde: jeg behøver ikke løn, bare kost og logi.*” Og sådan gik det til, at hun fik chancen for at flytte hjemmefra, fik et karlekammer, og sammen med de andre karle kørte hun rundt i hestevogn og samlede mælk i junger hos de andre bønder hver morgen, meget tidligt. Sideløbende lavede hun tegninger, som hun solgte i Helsingør. Da det blev vinter, foreslog Jopie’s moster, at hun kom ind til København og boede hos hende i lejligheden, der havde tilhørt mormoren. Så kom der ro på, og Jopie kunne

komme i gang med den uddannelse hun havde lyst til.

Interessen for at livet kan leves på mange måder har ført Jopie vidt omkring i verden, bl.a. til Mexico, hvor hun via Danida fik et rejselegat til et ophold i en mayalandsby. Her kom hun tæt på beboerne, selv om de næsten kun talte deres eget sprog. Senere gik turen til Sumatra, hvor Jopie og hendes mand fik bygget et hus, tegnet af Jopie, men som desværre ikke helt kom til at se ud som tegningen, bl.a. var køkkenet så lille at der måtte laves mad i stuen. I løbet af de 15 år de havde huset, fik Jopie et godt forhold til beboerne i den nærliggende landsby, og hun lærte at tale sproget. Opholdet på Sumatra fik dog en brat ende, da landsbyen blev oversvømmet af en flodbølge forårsaget af ophobede træstammer, som blev transporteret via floden. Alle der var hjemme i landsbyen druknede, og så havde Jopie ikke lyst til at være der mere. Men interessen for mennesker fra andre kulturer fortsatte i undervisningsregi, idet Jopie – som for resten også lige tog en lærereksamen - underviste indvandrere i mange år. Det er skelsættende at møde mennesker der har brændt alle broer bag sig, så selvfølgelig hjalp Jopie også med mere end danskundervisningen, bl.a. havde hun og hendes mand en iraner boende i to et halvt år i en to værelseslejlighed!

Jeg spørger ind til hvordan Jopie arbejder med sin billedkunst. *"Jeg starter med at tegne en masse tegninger og ser så, om der er noget af det jeg har lyst til at male. Det er begyndelsen af processen, selve det at male går*

ret hurtigt, og jeg maler altid med stærke farver. Motiverne er for det meste surrealistiske fantasifigurer. Når jeg arbejder med kunst, befinder jeg mig 100% i et andet univers, hvor jeg føler, at det er dér, jeg hører til – dér - hvor jeg glemmer tid og sted. Jeg bliver glad. At skabe tilfører livet en ekstra dimension – for kunstneren såvel som for beskueren." Jopie tager sin kunst seriøst og Igenennem en årrække tilbragte Jopie, for at få ny inspiration, hvert år en hel måned i Paris, hvor hun lejede et atelier i det danske hus i universitetsbyen og sluttede opholdet med en udstilling. Jopie har også udstillet i Hamborg og i Margate i England. Herhjemme har hun udstillet i eget og andres gallerier, i kulturhuse, kunstforeninger mm.

Som sagt er Jopie en alsidig kunstner, og at skrive er lige så vigtigt for hende

Jopie von Horn

som at tegne og male. Flere ophold på Ørslev kloster har givet Jopie ro og inspiration til at skrive sine digte og noveller. På det seneste har hun skrevet en filosofisk børnebog, som hun selvfølgelig selv har illustreret. Hun har også færdiggjort en novellesamling med 12 noveller inspireret af årets gang. Ørslev kloster er et refugium, hvor forfattere musikere, kunstnere, teaterfolk og andre med et arbejdsprojekt kan få ro til at fordybe sig.

Et liv udenfor komfortzonen

Det blev en spændende samtale med Jopie, et menneske der har forstået at udnytte de muligheder tilværelsen nu engang har givet og stadig giver, og hvor impulsiviteten og nysgerrigheden har været drivkraften i at realisere det kunstneriske talent. Et bogstavelig talt visuelt menneske. Tak for snakken, Jopie og så skal Jopie hjem og gøre klar til at undervise to elever...

Illustration af Jopie von Horn

ALT FORBI

en hjemløs trækker af sted
med sin vogn

fylدت til randen med alt
hvad han ejer
eller rettere

hvad han ejer endnu
men en eneste ting
så gammel og fin
som han aldrig vil miste
og som altid betyder alt
ejer han dog stadigvæk
sin elskede violin

engang var hans hele liv musik
han spilled' hver aften
på dyre steder
kom hjem til sit hus
til sin kone og barn
men en dag
han kom hjem
var huset tomt
hans kone var flyttet
med elsker og barn
og det var så det
der var slet intet
mere at miste
han åbner en vin
han drikker den ud
og det blev så langtfra
den sidste

han mødte ikke
den næste dag
for at spille koncerten
som planlagt
og svarede ikke sin telefon
og åbnede ikke døren
her var ikke blot tale om
lir og svir
for de fandt ham
på gulvet
halvdød af druk
han blev fyret

på gråt papir
 det gik hurtigt og sikkert
 den gale vej
 gik konkurs
 mistet hus mistet bil
 mistet alt der var hans
 undtagen blot
 sin elskede violin
 nu sidder han foran Brugsen
 hver dag
 og spiller sit hjertes musik
 mens folk går forbi:
 "hør en glad idiot
 hvor er det dog trist
 hør han spiller som om
 han tror han er
 en ægte
 koncert violinist"
 og mens han spiller
 mindes han klart
 den tid der forlængst er forbi
 med en elsket kvinde
 et elsket barn
 forbi med job
 forbi med bil
 og forbi med
 det hus han ku' li'
 nu sælger han
HUS FORBI

Skrevet af Jopie von Horn

Jopie von Horn har også lavet dette nummers forside.

Om maleriet siger hun:

"Det er et maleri, jeg har lavet for et par år siden og forestiller, som du sikkert kan se, Grundtvig med en lille

gårdbo i hånden. Og nisser troede han i hvert fald ikke på.

Jeg forestiller mig, at han er oppe på loftet, og her kommer pludselig en lille gårdbo løbende. Han går efter for at se, hvad det var, og står så pludselig undrende med den i hånden.

Den er tilsyneladende helt uimponeret og mest optaget af Grundtvigs store flotte hvide skæg, som den absolut må røre ved.

Men Grundtvig skuler vredt til den og siger:

Er du klar over, at sådan en som dig eksisterer overhoved ikke!"

Læs mere om Jopie på hendes facebookside. Her kan du også læse mange af hendes digte, som altid er flot illustreret

Brøndboring i Yemen

Af Kjeld Christiansen

I anledning af, at vores fine Jungshoved blad indsamler viden og fortællinger om gamle dage på halvøen, er jeg blevet opfordret til at fortælle om en del af mit liv, som absolut ikke foregår her, men alligevel har sine rødder herfra på en eller mange måder. Jeg har i 20 år haft sommerhuset i Roneklint, og i 6 år har jeg været fastboende i Præstø. Jeg er med i forskelligt og føler mig godt ”integreret”, og har megen viden og mange historier om livet som det levedes fra mange familiemedlemmer, men da det er ”andenhånds” viden og ”det er ganske vist” snak, vil jeg beholde det for mig selv og i stedet fortælle lidt om det jeg ved, det jeg selv har været med i.

Min familie på begge sider og i mange generationer stammer fra Sydsjælland; min farfar var brøndborer Rasmus Christiansen, (Gishale, Bårse), min oldefar var brøndsætter og min tipoldefar var brøndgraver. Det var en stor familie, og drengene blev taget tidligt ud af skolen for at arbejde med. Min

far, ældste søn af ni børn, blev taget ud af Dyrlev skole som 12-årig for i en periode at køre firmaet, N. P. Christiansen, som blev stort og velanskrevet. Min far besluttede i 1936 at starte eget brøndborerfirma, og flyttede med otte børn til Bagsværd. Den ældste søn druknede i Bagsværd sø som 19-årig, samme år som jeg blev født, og en tredje søn døde i en traktorulykke i firmaet som 30-årig. Mine syv brødre blev taget tidligt ud af skolen for at deltage i firmaet, familien var firmaet, som i de forrige generationer. Jeg var den første, som fik en læreplads og det var i et pumpefirma, så jeg kunne lære at reparere pumperne og svejse på borekronerne. På det tidspunkt var vi ti børn, heraf syv sønner. Min far dør så som 63-årig og vi seks familier fortsætter samme sted og på samme måde, samtidig med at firmaet så også skal afvikle arvegæld. Det havde sine omkostninger, og da de to ældste brødre, efter nogle år, brød fra og fortsatte selvstændigt fra de to filialer på egne adresser, måtte vi fire tilbageblevne overveje, om vi skulle give op.

Så sker det, at vi bliver kontaktet af et firma som havde fået en kontrakt på et vandværk og seks vandboringer, finansieret af Verdensbanken, i noget der hed SANA, hovedbyen i det der dengang hed Nordyemen, et totalt ukendt land, et bjergrigt område med ørken mod Det røde Hav. Landet bestod af tre hovedbyer Taiz, Houdaida og Sana, hvor præsidenten bestemte, og så en masse små landsbyer udenom, hvor diverse klaner havde magten. Ankom-

Et tilbudsstykke

met til Sana, så vi masser af affald som flød i gaderne og blev spist af geder og vilde hunde, resten blev bare kørt fladt. Der var også en masse check-points, bemandet af drenge, som dårligt kunne magte geværene. Firmaet, der havde boreentreprise skulle så bare bruge et brøndborerfirma til at udføre boringerne. Da vi alligevel overvejede at ”lukke ned”, mente vi, at det kunne være sjovt at prøve.

Vi fik lovning på 750.000 kr. når vi satte foden på Yemens jord, og vi skulle starte med et lånt boresæt dernede fra en lokal brøndborer, indtil vi kunne få sejlet vores eget grej derned. To af brødrene og en forhandler fra hovedentreprenøren, som kunne tale sproget og forhandle med araberne, startede op, men det viste sig hurtigt, at det lånte grej var for dårligt og for dyrt, og

vores eget hjemmefra egnede sig ikke, så gode råd var dyre, og det blev i form af et helt nyt boresæt fra USA til en halv million, som blev sejlet derned. Riggeren blev liggende på skibet, som lå på reden udenfor havneområdet i Houdaida i seks måneder.

Forudsætningerne, som egentlig var gode nok, forandrede sig undervejs, men ”temingerne var jo kastet”, og det indebar at vi måtte hyre arbejdere og vagtfolk, betale dyrt for dårligt grej, betale penge til myndighederne osv. osv. Havde vi anet bare halvdelen af de problemerne vi stødte ind i, var vi blevet hjemme. Men bortset fra alt det bøvls og spektakel, så forløb selve boringerne godt, vi fire brødre tog derned på skift to ad gangen, boringerne var alle 200 m dybe og gav masser af vand, og vi blev tilbudt at fortsætte med pri-

vate borer i landsbyerne rundt om Sana. Vi boede så privat hos beboerne og kvinderne kom ud med mad til os hver dag, oftest en meget velsmagende kyllingesuppe med ris og brød. Kl. 12.00 gik landet i stå, så blev der tygget khat, som er euforiserende blade fra buske, dyrket på store marker, og det viste sig, at det vand vi skaffede skulle bruges til at vande de buske! Vi mener dog at borerne i byen heldigvis også blev brugt til husholdningerne.

Vi og vores arbejdsmoral var et tilløbsstykke, der var opløb rundt om riggen hele dagen af landsbyboerne – det er stadig en gåde for os hvornår og hvad folk arbejdede med. Der var som sagt tre hovedbyer i Nord Yemen, og der var asfalterede veje lavet af kineserne op over bjergene mellem de tre byer. Der blev kørt stærkt i overfyldte biler og lastbiler, mange biler røg ud over bjergsiden, hvor de kunne ligge i dagevis med chaufføren ved siden af, fordi bilen ellers blev tømt og ribbet, før den måske blev trukket op. Der var en afslappet ”trækken på skulderen” stemning overalt. Hvis f.eks. elregningen ikke var blevet betalt, så blev ledningen bare klippet over og samlet igen bagefter – øvrigt var der daglige el-nedbrud. Holdt en bil forkert parkeret, så blev den bare punkteret. Der var få regler men nogle skulle overholdes, f.eks. måtte biler ikke blænde, altså stod en mand med en bøtte blå maling ved byens eneste lyskryds og malede halvdelen af de blændende lygter over. Der var ingen forplejning i fængslerne, dvs.

at de fanger, der ingen familie havde til at bringe mad, de måtte bare ud på vejene og tigge med store kæder og kugler på fødderne - det give en underlig hoppende gangart! Kvinderne hentede vand langvejs fra, de boede sammen med dyrene nederst i huset hvor der var bål og gryder. Der var to værelser på 1. sal, en til kvinder og børn, den anden til mænd, hvis de ikke bare blev boede ude, i byen, i forretningen eller på primitive træbænke i sovesale, men det på trods bestemte mændene alt, de ældste mest og kvinderne intet!

Vi skulle se deres afdøde konges hus/borg (både præsidenter og konger sad på livstid). Borgen lå på toppen af et bjerg, lodret til jorden på den ene side. I en grotte under selve borgen, var der et fængsel og en zoo, med to magre løver og syv hyæner. Vi hørte fra dyrepassenren, at bl.a. kongens bror var sendt ned som mad til dyrene, og så var der jo også fangerne... (vi må have set lidt tvivlende ud for han trækker så sin store kniv og kører den hen over tremmerne, så løverne bliver vanvittige af larmen og hopper op og viser tænder. Det så meget farligt ud, og da vi efter hjemkomsten læste, at løverne var brudt ud og havde ædt fangevogteren, var vi fulde af forståelse.

Der var masser af spøjse hændelser. Vi kunne stadig ikke tale eller forstå arabisk ud over nogle få brokker, så det gik med tegnsprog, lidt engelsk og ellers fagter og mimik og masser af grin. Vi lærte at ”trække på skulderen”. Undervejs i forløbet, som reelt strakte sig

fra 1975-1979, sker det, at den ene bror bliver syg, måtte rejse hjem og dør hjemme. En anden bror fik bylder og rejste hjem, overlevede, men kom ikke derned igen. Den sidste bror og jeg selv påtog os så de private borer i landsbyerne, det forløb også godt udtagen den sidste boring, hvor landsbyen forlangte, at der blev boret fra toppen det bjerg hvor landsbyen lå, vi ville hellere have gjort det i dalen. Da vi var kommet 300 m ned og ikke kunne skaffe flere borerør, lagde beboerne store sten på vejen foran boreriggen, for at vi ikke skulle køre eller flytte til et mere egnet sted. Samtidig blev min bror syg af leverbetændelse og vi måtte smugle ham om bord på flyveren hjem, hvor han straks blev indlagt.

Der endte vores rejseeventyr og vores firma. Vi efterlod alt grej, biler og borerig. Vi var trætte, slidte og færdige, og i en efterfølgende retssag oplevede vi også vores eget retssystem for fuld udblæsning - det var ikke kønt, men set i bagspejlet var vi alt for naive, vi er dog blevet gode til at ”trække på skulderen” og sige NÅ!

Den nye borerig

Fra Ambæk Mark til privat museum i Kina

Hvad er det, der jævnligt rejser 7000 km mod øst fra Ambæk Mark for at ende i en museumsmontre hos en velhavende samler i Kina? Det er såmænd en Lasse Skovgaard pibe, der tager turen fra Lasses ydmyge lille værksted til den kinesiske rigmandsvilla, for ægte dansk pibehåndværk er blevet kult i det nye Kina. Så det er en tilfreds og afslappet Lasse, der tager imod Bladets reporter – en helt anden person end den noget pressede Lasse, der to uger tidligere arbejdede i døgndrift for at blive klar til den store halvårslige pibemesse nord for Beijing, hvor pibemagere, samlere og forhandlere mødes for at udveksle de helt specielle håndlavede piber, der er Lasses speciale og stolthed. Tidligere rejste Lasse mest

vestpå med sine piber, for USA var det store marked, men det skiftede brat efter finanskrisen, så det nu er Kina og også lidt Rusland, der trækker. Men hvordan blev Lasse en af de 30-40 pibemagere på verdensplan, der laver virkelig topklassehåndværk, som internationale samlere rask væk giver en almindelig dansk månedsløn for at lægge i deres samling?

”Jamen det fik jeg næsten ind med moder-mælken” fortæller Lasse ”for jeg var bare 3-4 år da jeg begyndte at følge med far i pibeværkstedet. Jeg er født og opvokset på gården, der nu er Jungshoved Kro. Far var egentlig tømrer, men efter en diskusprolaps måtte han skifte spor, og det blev så til Benni Pipes, der i mange år leverede luksuspiber til W. Ø. Larsen”. Allerede som 14-årig tjente Lasse sine lommepenge ved at lave pibestoppere og cigaretrør til samme W. Ø. Larsen, og senere sparede han op til en jordomrejse ved at hjælpe med piberne i fars værksted. Det blev hans skæbne, for da Benni fik en tennisalbue og måtte skrue ned for pibemageriet, så bad W. Ø. Larsen sønnen om at tage over i værkstedet, der i mellemtiden var flyttet med far og mor til Enegårde.

”Jeg lærte meget af far, og så var pibemager Teddy Knudsen i Tappernøje en stor inspirationskilde for os begge”, husker Lasse, ”og det var også Teddy, der i 2004 rådede mig til at springe ud som selvstændig med eget brand”. Den unge pibemager fulgte rådet, pakkede 12 af sine bedste piber ned og tog med Teddy til den førende pibemesse i Chicago, hvor piberne faldt i smag hos

Teddys store netværk af samlere og forhandlere. Næste år var der 75 piber med i kufferten, og så fik det lille danske pibemærke for alvor luft under vingerne, både i USA og i Japan. Dansk design var allerede i høj kurs og pibehåndværk fulgte med, og de danske pibemagere kom til at fylde godt blandt verdens mest efterspurgte allerede fra 1960'erne. Kort efter møder Lasse sit livs Liv i Jungshoved Brugs og starter en charmeoffensiv, der bl.a. består i hyppige indkøb af Faxe Kondi i Brugsen. ”Jeg var også vokset op på Jungshoved, og vi har faktisk kørt med skolebussen sammen uden at kunne huske hinanden, men det er altså først der i Brugsen, vi opdager hinanden”, mindes Liv, ”og Jungshoved, det var bare et sted, jeg skulle væk fra dengang!”. Lasse har altid bevaret sin barndoms kærlighed til Noret og naturlivet på Jungshoved, men Liv trækker alligevel mere. Så det unge par bor lidt i Århus og lidt mere i København, indtil de får deres første søn Nord i 2012. Far og mor har noget forskellige ideer om hvor de vil bo, men de er enige om at Nord ikke skal vokse op i storbyen. Lasse har beholdt et sommerhus på Jungshoved, så der kan de da bo og nyde familielivet, mens de tænker sig lidt om. Meget når de dog ikke at tænke, før de en dag falder pladask for gården på Ambæk Mark, der står og kalder med sine smukke længer og en påbegyndt renovering. Egentlig har de nok at gøre med pibemageri og børneopdragelse, men gården får alligevel en kærlig hånd, og Nord får sin lillebror Elme, og det sto-

re køkken/alrum er nu den hyggeligste ramme om familielivet. Mens vi snakker piber, forbereder Liv den familie-pizza, der skal bages i den store masse-ovn, og de to tempelriddere på 3 og 6 år udkæmper med træsværd i hånden en fælles kamp mod ukendte fjender, mens farmor hygger sig i hjørnet. Det med at falde for gamle, trængende huse er i øvrigt blevet lidt af en vane, for i Sverige er der også kommet et hus fra 30'erne til. "Vi har bare noget med naturen der og alt det nordiske", forklarer Liv med et smil. Så er det jo heldigt at den selvstændige pibemager har familievenlige, fleksible arbejdstider, selv-

om det også tit betyder nogle ekstra timer i pibeværkstedet, når børnene er gået i seng. Nu er det blevet tid at gå i pibeværkstedet, for hvordan bliver en verdensklassepibe egentlig til? Selve pibeværkstedet er hyggeligt, meget personligt med familie billeder og forskellige hjemmelavede værktøjer – og meget småt, så alle hjørner er udnyttet. Alligevel er der blevet plads til Nords egen lille værktøjstavle, mon han kommer til at gå i fars fodspor, ligesom far gik i farfars? Til gengæld er der ingen piber på værkstedet, kun en hylde med de rå klodser af bruyere-rod, der venter på at blive drejet, udboret, fræset, bims-

pudset, sandblæst, farvet, topfarvet og poleret i en lang proces, der er 100 % håndværk fra start til slut. Det allerførste trin – og måske det mest krævende – er at kunne ”se” den færdige pibe, der gemmer sig i den rå klods. Her ser jeg hvad erfaring betyder, for med nogle hurtige blyantstreger skitserer Lasse sikkert den næste pibe i rækken af unikke håndværksprodukter. Hans signatur ligger i at fange mulighederne i netop denne klods, og så i en række detaljer, der får pibekendere til at nikke genkendende til en ægte Lasse Skovgaard. Derefter bliver det spændende at se hvad klodsen gemmer på i sit indre, for helt frem til den sidste polering kan der dukke overraskelser, fejl og revner frem i de knudrede rødder, hver med sin helt specielle åretegning. Bliver det en af de 3-4 topklassepiber, Lasse kan håbe på at lave om året? Eller bare en knold til brændeovnen? Måske er det noget af den spænding, der får timerne i pibe-

værkstedet til at flyve af sted, for da jeg spørger Lasse hvad han laver om 20 år, svarer han: ”Jeg kan ikke se mig selv lave andet end piber, så længe jeg kan.”

Jørgen Svendsen, cykelreporter

Vild med vilje

Selv om man har en stor have, og der mange steder på Jungshoved er flot og interessant natur, har jeg nogle gange ønsket mig et naturareal op ad mit hjem. Derfor har jeg besluttet at forsøge mig med et lille ”tilbage til naturen”-projekt.

Min lokale landmand har af og til haft svært ved at få dyrket det lille markstykke mellem Jungshovedvej og vores grund (det gamle mejeri) optimalt. Formentligt på grund af et defekt drænrør, står det ofte delvist under vand i foråret. Jeg har derfor lejet det igennem et par år, da jeg synes det kunne være

Spændende med en lille klat engnatur, eller hvad det nu kunne blive til!

Da fugle er min store interesse, har jeg selvfølgelig tænkt på, hvilke fugle der kunne lokkes til på en sådan ”frimærkeeng”. Ynglefugle i urtevegetationen er tvivlsomt på et så lille areal, men nogle gode fødekilder til rastende og fouragerende fugle er oplagt.

April 2016

Det første år stod jeg med en fint pløjet og harvet jomfruelig mark. Det store spørgsmål var så, skal jeg bare lade vilde planter spire fra frøbanken i jorden eller skal jeg udså såkaldte ”vilde” blomsterblandinger med nektarrige arter. Jeg ville gerne have lokket insekter til fra starten, da især vilde bier og sommerfugle står højt på min interes-

seliste. De er samtidigt også nogle af de mest truede artsgrupper i det åbne lands natur. Bestandene er desværre i frit fald, af flere forskellige grunde, ikke mindst blomstermangel.

September 2016

Derfor blev der spredt frøblanding på arealet i dyre domme. Blandingen bestod af to vilde græsser og en lang række hjemmehørende blomster, der dog tydeligvis ikke alle genetisk stammer fra hjemmehørende bestande. De var dog flotte, og de fleste arter kom op, og insekterne var glade for dem. Det betyder så ikke, at frøbanken i jorden med de ægte vilde urter ikke blev en med-spiller. Der er tilsyneladende en vældig frøpulje i selv intensivt drevne marker. Det første år var svine-mælde og hvidmelet gåsefod også voldsomt hyppige, men kun det første år, da de tilsyneladende kræver oprodning af jorden for at kunne spire. De følgende år var de stort set væk igen, selvom de havde smidt millioner af frø. Det er de fleste af de prægtige blomster fra blandingen her tre år efter også, men skidt pynt med det. De vigtigste arter, som formentligt stammer fra blandingen, trives fint. De klarer foreløbig konkurrencen mod de kulturgræsser, som efterhånden har etableret sig. Det er bl.a. rødkløver, kællingetand, vilde græsser og slangehoved, som er værdifulde insektplanter. Her i

sommeren 2018 har jeg første gang kunnet se et resultat af den "vilde mark". En stor bestand af sekspletet køllesværmer, hvis larver lever på rødkløver, og en tiltagende bestand af alm. blåfugl, hvis larver især lever af kællingetand, og bredpande, hvis larver lever på vilde græsser. Alle tre arter ganske almindelige sommerfugle i naturområder på landsplan, men ret fåtallige i det åbne landbrugsland. Det er meningen med årene, at engen skal blive langt mere mangfoldig artsmæssigt. Dette kræver, især på en leret og god jord som denne, at den bliver mere næringsfattig. Jo færre dominerende arter, som fx kraftig græsvegetation, jo mere mangfoldigt blomsterflor og dermed insektiv. Det er opskriften, som jeg har ladet mig fortælle af de lærde. Dette gøres ved at fjerne afslået hø igennem en årrække. Derved fjerner man langsomt næring fra jorden. Ved høslæt undgår man også tilgroning med buske og senere træer, som selvfølgelig ville være den mest naturlige vilde udvikling. Så på skiltet skulle der måske stå: **næsten vild med vilje.**

Sune Madsen

Smeden i Stavreby

Tre generationer i og omkring Stavreby smedje

Mit navn er Per Thorkildsen, og jeg er født i Tappernøje i 1942. Jeg har aldrig selv boet på Jungshoved, men jeg er altid kommet meget i området. Først fra 1947 til 1956 i Øen Smidstrup hos min farmor og farfar, der boede på aftægt i det hus som nu kaldes Vægterhuset. Senere fra 1962 i Stavreby, da jeg begyndte at kurtisere Hanne, der boede i det nuværende Strandvejen nr. 48, og var ældste datter af Edith og Poul Larsen. Hanne og jeg havde i øvrigt allerede mødt hinanden i Præstø skole i 1950'erne, men det er en anden historie. Vi blev gift i 1966, og nr. 48 blev gennem mange år det naturlige samlingspunkt for os og familien indtil 2011, hvor Edith og Poul flyttede til Fjordgården plejehjem i Præstø.

Historien om de tre smede, der har virket og boet på adressen Stavreby Strandvej nr. 48 bygger på samtaler med Poul, da han var sidst i 80'erne og Hannes erindring fra sin barndom. Hertil kommer oplysninger fra mere officielle kilder.

Smedjen

I landsbyfællesskabets tid blev en landsbysmed ofte ansat af gårdmændene. Han fik stillet smedjen frit til rådighed og skulle til gengæld give hver gårdmand et vist antal smededage, hvor gårdmanden kunne komme og få repareret smedede genstande og andre

ting. De øvrige dage arbejdede smeden så for egen regning. Den tid var dog forbi, da smedjen i Stavreby blev startet i 1874. Den blev etableret på et stykke jord, som smeden selv havde købt og i en bygning, som han selv havde fået opført. Det forretningsmæssige grundlag var landbruget på den sydøstlige del af halvøen Jungshoved.

Gråpæretræet ved smedjen

Men ligesom i det gamle landsbysamfund havde smeden en særlig påskønnet plads i lokalsamfundet. Han havde god forstand på heste, var nærmest en slags hestedyrlæge, han kunne sko heste, sætte ring i næsen på tyren, han reparerede vognaksler, satte jernringe om vognhjul, lavede vandpumper, smedede leblade og plovskær. I Stavreby og andre smedjer omkring Bøgestrømmen lavede han desuden ålejern, som var i høj kurs især til isfiskeriet om vinteren.

Gennem årene ændrede smedjens opgaver efterhånden karakter og blev mere teknisk mekaniske i takt med landbrugets gradvise mekanisering, og efterhånden som man blev mindre afhængig af hesten som trækraft. Under krigen og de nærmest følgende år var smedjens arbejde domineret af tørve- og briketproduktionen på Lyn-gen. I 1955 blev grovsmedjen i Stavreby nedlagt og forretningen blev flyttet til et nyetableret maskinværksted i Jungshoved by.

Smedjen genopstod som hobby- og kunstsmedje i 1977 med esse, ambolt og smedeværktøj i det gamle udhus, der var blevet renoveret.

Den første smed – Rasmus Larsen

Rasmus Larsen blev født 1841 i Stensby ved Kalvehave som søn af hjulmand og daglejer Lars Jensen og hustru Maren Hansdatter. Forældrene stammede fra Mern / Kalvehave, og familien bestod desuden af Jørgen, der var tvillingebror til Rasmus, og som senere flyttede til Kindvig Enge og ernærede sig som træskomand samt en ældre bror Hans og en yngre bror Jens.

Rasmus blev gift med Bolette Cathrine Sørensen, der var datter af lods Søren Peder Jeppesen og Ane Cathrine Hansdatter fra Nyord. Brylluppet fandt sted i 1871 i kirken på Nyord, hvor brudens slægt gennem flere generationer havde været lodser.

De nygifte flyttede til Stavreby, hvor Rasmus i 1874 byggede huset og smed-

jen på Strandvejen 48 og etablerede sig som grovsmed på stedet. Arbejdet i smedjen bestod især i smedning af hestesko og skoning af heste, men også smedning af leblade og plovskær, et arbejde som Rasmus var en anerkendt ekspert i. Rasmus var ikke ret høj. Han sidder her foran huset i Stavreby og ryger langpibe iført sit smedetøj. En lille tæt mand med fuldskæg – og så havde han en guldring i øret. Det var ikke nogen helt almindelig prydelse, hverken for en smed eller for andre landkrabber. Derimod var det en udbredt skik, at sømænd og fiskere gik rundt med en guldring i det ene eller endda i begge ører – og hvorfor nu det? Fra det antikke Grækenland stammer myten om færgemanden Charon, der mod betaling af en sølv mønt færgede de dodes sjæle over floden Styx til Dødsriget. I middelalderen lagde man

ofte før begravelsen en sølv- eller guld-mønt under den dodes tunge, så han havde noget at betale færgemanden med på sin sidste rejse. Dette var jo ikke altid muligt med sømanden, der måske omkom på havet, så ved altid at have sin guldtring i øret, havde han sikret sig, at han kunne betale færgemanden. Vi kender ikke baggrunden for Rasmus' øring. Sandsynligvis er han allerede begyndt på de sejladsrejser til Nyord, som vi kender fra hans søns tid, og han har måske følt sig lige meget som sømand og smed. Eller måske har hans kone bare overtal ham til at gå med øring, sådan som hun kendte det fra lodserne hjemme på Nyord.

Familieliv

Rasmus og Bolette fik 4 børn: Henriette, Peder, Christian, der senere blev den anden smed i Stavreby, og Sophie.

Bolette døde 1889 i en alder af kun 46 år. Den ældste datter, Henriette, måtte derfor bare 16 år gammel overtage ansvaret for husførelsen i smedjen, og senere overgik denne opgave til Sofie. Ved Folketællingen i 1901, da Sofie var 18 år, stod hun opført som husbestyrerinde for sin far. De andre børn var på det tidspunkt flyttet hjemmefra.

Sofie fortsatte med at passe husførelsen i smedjen, selv efter at hun var blevet gift med Peter Hansen. I 1906 bestod husstanden således af Christian, der var kommet hjem og havde overtaget smedjen, Rasmus, der nu var medhjælper i smedjen og desuden modtog alderdomsunderstøttelse, Sofie, der stod for husholdningen, hendes mand Peter,

der arbejdede som daglejer i landbruget og deres lille søn, Jens Viggo, der var født i 1902.

Rasmus fortsatte med at smede, til han var højt oppe i årene, og han blev boende hos familien, indtil han døde i 1931 kort før sin 90-års fødselsdag. Han blev begravet ved siden af Bolette på Jungshoved kirkegård.

Den anden smed – Christian Larsen

Christian Larsen blev født i Stavreby 1879 som søn af smedemester Rasmus Larsen og hustru Bolette, og han voksede op i smedjen i Stavreby.

Christian gik i skole hos lærer Krusbjerg i den gamle skole overfor Poul Nielsens gård, mindre end 100 meter fra hjemmet. Lærerboligen var en lille gård, idet der som en del af lærerlønningen var knyttet et mindre landbrug til embedet.

Man havde ikke så meget legetøj på den tid, så børnene måtte selv skaffe sig nogle adspredelser. Om foråret, når kragerederne i Bøgeskoven var fulde af unger, klatrede drengene op for at fange nogle af de næsten flyvefærdige unger, som de så tog med hjem. Her satte de ungerne i bur og forsøgte at gøre dem tamme.

Christian havde en krageunge, der var blevet meget tam og fulgte ham over alt. Engang var den fulgt efter ham i skole, og den sad ude på trappen og skræppede op, som krager jo gør. Det blev snart for meget for lærer Krusbjerg: ”*Christian, nu skal du altså gå ud og tage din krage, og så skal du gå hjem med den*

og sætte den i bur, så vi kan få fred til at lære den store tabel.”

30 år senere gik Christians datter Rasmine i den samme skole som sin far. Børnene var dengang placeret i klassen efter evner og præstation. Alligevel var der en tendens til, at bøndernes børn alle sammen var placeret oppe foran i klassen, tættest på læreren. Ikke nødvendigvis fordi de var de kvikkeste, men måske fordi læreren ville stå sig

tjente. Det har Skipperkarl, der også gik på skolen, fortalt.

Christian kom i smedelære hos smeden i Lundegård, og efter endt læretid bestod han i 1901 svendeprøven ved at *”smede 4 bestesko og beslå en bест hermed”*. Derefter kom han hjem til Stavreby for at arbejde hos sin far i smedeforretningen. Han overtog senere smedjen, da hans far gik på aftægt med fortsat bolig hos Christi-

Christian Larsen

godt med bønderne, der forsynede ham med æg, spegepølse og andet godt. En dag, da provsten var på besøg for at overhøre børnenes kundskaber, som det var sædvane, sagde han: *”Hør, hvorfor sidder den dygtige lille pige der helt nede bagved, vi må vist hellere have rykket hende længere frem i klassen”*. Og så flyttede Rasmine frem til den plads, hun for-

Bolette Jokumsen

an og hans familie.

Christian var blevet gift med Johanne Jokumsen i Peters kirke ved Stensby i 1907. Hun havde i en periode arbejdet som ekspeditrice på den senere nedbrændte købmandsgård i Stavreby, før hun i en alder af 22 år blev gift med Christian.

Hun var født i Skibinge i 1885 som datter af husmand Johannes Jokumsen

og Maren Jokumsen, men voksede op i Bakkebølle øst for Vordingborg. Johannes slægt gennem flere generationer var husmænd eller indsiddere fra Skibinge, Allerslev, Mern, Kalvehave området.

Christians mor var som nævnt født og opvokset på Nyord, hvor hendes far var lods, og Christian havde derfor en særlig tilknytning til øen.

En stor del af Nyords beboere var fiskere eller søfolk, og flere galeaser var hjemmehørende på øen. De var for store til at komme ind i den lille havn, og lå derfor på reden, når de ikke var ude på togt. Mange af øens beboere arbejdede også ved lodseriet, hvor de lodsede skibene gennem Bøgestrømmen, der var et ret kompliceret farvand at passere, især for sejlskibe. Men turen gennem Bøgestrømmen sparede jo skibene for den lange rejse uden om

Nyords sidste sejlførende lodsboat, allerede med motor, fotograferet i 1924. På dækket fra venstre fisker Peter Jacobsen, lods Valdemar Nielsen, fisker Chr. Sørensen, lods Karl Hansen og sømand Peter Jansen (Jørgen Jansens farfar).

Møn. Fra tårnet på bakken på Nyord holdt lodserne øje med Faksebugten for at se, om der kom skibe, som havde

brug for assistance. Der var fast vagt på Nyord og i lodshuset i Bønsvig. Man skiftede 2 gange pr. uge, og boede så i lodshuset, idet der var betydeligt kortere at sejle fra Bønsvig til Bøgestrømmens indløb ved Faksebugten end fra Nyord. Imens lå lodsådene for svaj ved kysten ud for lodshuset.

Det fortælles, at Nyords beboere også kom til Bøgeskoven i andet ærinde: De huggede brænde (i begge ordets betydninger), som de hjemførte til øen, der ikke selv havde skov..Lodsåden var en 2-mastet smukkejolle, som var mærket med en rød stribe i sejlet.

Lodsboat taget i 1880'erne - en ca.20 fods tosmakke med lodssejlet med rød stribe agter. De to korte master gjorde det let at sætte og nedtage sejl under alle forhold

Christian udførte ved siden af sin dont som smed i Stavreby tillige smedearbejde for bønderne på Nyord. Gennem 21 år, formentlig omkring perioden 1910-30, sejlede han til Nyord både sommer og vinter for at udføre smedearbejde som skoning af heste og reparation af landbrugsredskaber. Det vides

ikke med sikkerhed, men det er sandsynligt, at også hans far udførte dette dobbeltarbejde som smed i Stavreby og på Nyord. Christian havde en lille smedje med en ambolt og noget værktøj hos Hans Espensen, der ejede en af gårdene på Nyord (gården er senere nedbrændt engang i 1970'erne). Han havde dog ingen esse, og sejlede derfor redskaber, der skulle repareres mere omfattende, hjem til sin smedje i Stavreby.

Mens han var på Nyord, blev smedjen i Stavreby passet af hans far, Rasmus, der var aktiv smed, til han var højt oppe i 80'erne.

Christian måtte op ved 2-3-tiden om natten, når han skulle sejle til Nyord for at sko heste og udføre småreparationer, før han efter en fuld arbejdsdag igen sejlede hjem til Stavreby. Andre gange overnattede han på øen hos Hans Espensen. Hans første båd var en lods-båd, en 2-mastet smukkejolle, og da den var gammel og udtjent, købte han formedelst 275 kr. en 21 fods kragejolle, *Justitia*, som købmand Stolt på Nyord havde fået bygget hos en bådebygger i Stege nogle år forinden. Købmand Stolt brugte båden til at transportere varer fra Stege til sin butik på Nyord. Senere overtog et større skib, *Røret*, transporten af varer. Det blev også brugt til bl.a. at transportere grise fra øen.

Kragejollen var i øvrigt opkaldt efter kirkeskibet *Justitia* i Stege Kirke, en kopi af *linjeskibet Justitia*, der er bygget af en norsk sømand fra Bergen, Hans

Larsen, og skænket til Stege Kirke i 1718.

Justitia var viceadmiral Just Juels flagskib i slaget ved Rügen den 8. august 1715, hvor den danske flåde besejrede svenskerne. Hans Larsen deltog i dette slag ombord på *Justitia*. Efter afmønstring bosatte han sig på Nyord, og her byggede han kirkeskibet. Han måtte endda betale 10 rigsdaler for at få lov til at hænge det op i kirken. Der er dannet en forening med det formål at vedligeholde skibet, som nedtages hvert tiende år for rengøring og reparation. Alle år, der ender med 8 er "Justitiaår". Når skibet igen bringes på plads i kirken, sker det under festlige former. Skibet bæres i procession gennem Steges gader ad en rute, der er fastlagt fra gammel tid. Det anbringes på sin plads i kirken, hvorefter der afholdes en gudstjeneste, og om aftenen er der *Justitia*-fest for foreningens medlemmer.

Da kragejollen skulle søsættes fra bådebyggeren i Stege, faldt det netop sammen med et *Justitia*år, og dette år blev kirkeskibet *Justitia* derfor ført gennem gaderne ombord i kragejollen *Justitia*.

Poul husker turene med sin far i jollen til Nyord. Han lå i forstavnen og så gennem det klare vand, hvordan ålene svømmede nede langs bunden. Han blev senere en stor ålefisker, så måske har han allerede her afluret ålen dens hemmeligheder. Han fortæller også, at jollen et par år havde ekstra passagerer med frem og tilbage til Nyord: En vipstjert havde bygget rede under agtertoften i den skuffe, hvor Christian opbevarede sit kompas, og den lod sig ikke

forstyrre af sejlturene. Når det var vindstille, roede Christian den 21 fod lange og tunge jolle. Så gik han ofte i land på Vesternæs og skar dermed ca. 3 km af den 7-8 km lange sejltur.

Om vinteren, når frosten bandt sunde og bælder, måtte Christian tage turen frem og tilbage til fods over isen. Engang, da han skulle tilbage fra Nyord, var isen i Bøgestrømmen brudt op, og det var ikke muligt at gå den direkte vej til Stavreby. Han gik derfor over isen til Viemose Skov og langs kysten forbi Kindvig og Sandvig helt op til Mortens hus over for Jungshoved kirke. Morten vidste ikke, om isen var sikker over til kirken, men han tilbød Christian at følge ham på vej. Da de var nået næsten over til kirken, kom de

til en stribe åbent vand. ”Nu må du vende om, eller også må du svømme i land”, sagde Morten. Christian følte efter med staven, og så sprang han i vandet, der nåede ham til midt på livet. Da han endelig nåede hjem til huset i Stavreby, var hans tøj stivfrossent, så han måtte tøs op, før han var klar til aftensmaden – en lang arbejdsdag var slut for smeden i Stavreby.

Fortsættes i næste nummer...

Christian i arbejdstøjet. (Bagerst Otto Hansen)

Fra lokalarkivet

Jungshoved Sogneraad

Som det af Stenstrup Skoles Embedsbog fremgaar, har Spørgsmaalet om en Brønd med tilstrækkelig og godt Vand ved Stenstrup Skole været rejst flere Gange, sidste Gang i Marts 1879. Der blev denne Gang af det daværende Sogneraad henvist til Havebrønden som den, der skulde lade sig nøje med.

En Beliggenhed, en Tøndel i Havebrønden af den Beskaffenhed, som man ikke bruger det til Husholdningene og altsaa paa ingen Maade som Drikkevand, ifald man kan faa noget bedre, og altsaa skønt man ser bort fra dens temmelig afsides Beliggenhed kan den ikke tilfredsstille almindelige Fordringer.

Tillige har nævnte Brønd siden Jul været fuldstændig tør, saa jeg har maattet erhverve Tilladelse af Gaardejer H. Petersen til at tage af hans fortrinlige Brønd, hvad Vand vi bruger inde og ude, hvilket jo kan være generende for ham og i alt Fald er besværligt for os.

Det er mig naturligvis bevidst, at Sogneraadet

Som bekendt er Vandet i Havebrønden af den Beskaffenhed, at man ikke bruger det til Husholdningene og altsaa paa ingen Maade som Drikkevand, ifald man kan faa noget bedre, og altsaa skønt man ser bort fra dens temmelig afsides Beliggenhed kan den ikke tilfredsstille almindelige Fordringer. Tillige har nævnte Brønd siden Jul været fuldstændig tør, saa jeg har maattet erhverve Tilladelse af Gaardejer H. Petersen til at tage af hans fortrinlige Brønd, hvad Vand vi bruger inde og ude, hvilket jo kan være generende for ham og i alt Fald er besværligt for os.

Det er mig naturligvis bevidst, at Sogneraadet

førhen har ladet foretage ikke så lidt i Retning af at skaffe Vand tilveje her ved Skolen, og ingen garanterer vel absolut for, at et nye Forsøg vil falde ud til al mulig Tilfredshed, men når f.eks. en mand saa, nær skolen beliggende som H. Petersen, har saa rigeligt vand i sin brønd, er der unægtelig en ikke så lille sansynlighed for, at dette vandførende lag strækker sig saa vidt at et forsøg med en "Sankebrønd" ville falde heldigt ud.

12. Marts 1887

Til Jungshoved Sogneraad

Som det af Stenstrup Skoles Embedsbog fremgaar, har Spørgsmaalet om en Brønd med tilstrækkelig og godt Vand ved Stenstrup Skole været rejst flere Gange, sidste gang i Marts 1879. Der blev denne Gang af det daværende Sogneraad henvist til Havebrønden som den, Læreren maatte lade sig nøje med.

Kirke og menighedsråd

Fred på jord, fryd på jord

Ordene er Ingemanns fra salmen *Glade jul, dejlige jul*, som han i 1850 fordanskede fra den østrigske julevisen *Stille Nacht, heilige Nacht*. Måske den kendteste af alle julesalmer ikke bare her i landet, men over det meste af verden.

Den minder os om den 'fred', vi ikke altid ser og oplever imellem hinanden, eller mellem landene og folkeslagene, men den fred, der kommer 'udefra', fra Gud. Altså en fred, der ikke står skrevet om i nogen fredstraktat, eller som er aftalt på et topmøde, og som heller ikke har nogen dato: På den og den dag, i det år, i den by, da indtrådte freden.

Sådan er det ikke, for freden indtrådte, da Gud lod det ske i Bethlehem, da den lille dreng blev født og lagt i krybben. Den begivenhed er uden dato, og Ingemann viser det i sin salme ved salmen igennem at skrive i nutid.

'Engle daler ned i skjul', 'Fred på jord, fryd på jord/ Jesusbarnet blandt os bor', de 'synger om barnet så smukt'. I salmen er julen 'dejlig', fordi den bringer glæden til store og små, hvor stor ufreden ellers er i verden. Ingemann siger ikke, at alt er godt i verden, men at i barnet blev et lys tændt i mørket, et håb, en forventning.

Derfor er freden i sidste ende også en 'salig fred, himmelsk fred/ (der) toner julenat herved'.

Med denne hilsen ønskes alle en glædelig jul, et tak for i år, og at alle må komme godt ind i det nye år.

Torben Møllenbach

Hvorfor holder vi advent, og hvorfor tænder vi adventslys?

De fire søndage før jul har noget med 'tiden' at gøre. Men på hvilken måde?

Er det som den tid, der er gået, eller er det tiden, som kommer?

Til daglig siger vi begge dele. Hvis man er sangstjerne og holder afskedskoncert, så er tiden gået, og man synger gamle hits. Eller er man i biografen og ser en kedelig film, håber man på, om ikke den snart er forbi! Eller tænk på udtrykket 'slå tiden ihjel', så ville vi gerne, at tiden gik lidt kvikkere.

Men tiden er også det, der kommer. 'På torsdag bliver det regnvejr', siger meteorologen, og det er så det, tiden på 'torsdag' er – fuld af regn. Det er, hvad der er i vente.

Netop adventstiden handler om, hvad der venter. De tekster, der læses fra første til fjerde søndag i advent, handler om glæden over det, der kommer.

Ordet 'advent' er latin, og betyder 'ankomst', og i denne sammenhæng er det Herrens - Jesu - komme, som vi fejrer med hans fødsel i Betlehem. Adventstiden er således en forberedelsestid til denne begivenhed.

I slutningen af 400-årene blev det almindeligt i den katolske kirke, der på det tidspunkt dækkede hele det vestlige Europa, at fejre adventstiden som en forberedelse til julen.

Det blev her almindeligt at betragte adventstiden som en bods- og fastetid. Denne tankegang fortsætter helt til vor egen tid, når vi i kirkerne binder det violette bånd om adventskransen, og præsten ved altergang ifører sig den violette messehagel. For violet er bodens farve. Den samme farve, som bruges efter fastelavn og frem til påske.

I middelalderen undlod man de to første adventssøndage at bruge orgelet under gudstjenesten. Der skulle ikke spilles festmusik. Det var også forbudt at afholde bryllupper og forlystelser i adventstiden – de godt 20 dage før jul.

Med den lutherske reformation fik 1. søndag i advent betydning som kirkens nytårsdag, og dermed blev tiden op til jul også den gladelige forventnings tid. Ser man i salmebogen, så er alle adventssalmerne samlet i det afsnit, som kaldes 'tidens fylde'. At tiden er fyldt af den gladelige forventning om julens under.

Derved adskiller kirkens nytår sig fra nytårsdag, 1. januar, den første dag i kalenderåret. Det er angivet ved et tal, og det kommende år – 2019 – følger lige efter 2018. Men det har ikke noget indhold, for ingen ved, hvad der sker i 2019. Men med kirkeåret ved man altid, hvad der skal ske. For kirkeåret går i ring, og man fejrer de samme begivenheder, som jul, påske, pinse og advent hvert år.

Det er godt at tænke på i en tid, hvor vi frygter det værste af fremtiden. At skovene forsvinder, isen smelter på polerne, at vi lukker for meget CO2 ud i atmosfæren osv. Men det er ikke rigtig noget at vente sig noget af.

Adventstiden minder os derimod om, at der er noget i vente, oven i købet noget godt, for det er Herren selv - altså Jesus - der melder sin adkomst. Derfor tænder vi adventslys, ikke for hyggens skyld, men som et tegn på et lys i mørket.

Kommende arrangementer

Adventsmøde

Præstegården i Allerslev, tirsdag 4. december, kl. 15.00

Vi glæder os til at kunne byde velkommen til en eftermiddag, hvor det skal handle om den kommende højtid. Som sædvanlig skal der hygges med sange, historier, kaffe, julekager.

Alle er velkomne.

De 9 læsninger, Medvirken: Koret Realmoments

Allerslev Kirke, onsdag 5. december, kl. 19.30

Julen og dens traditioner nærmer sig, og som optakt til juledagene synger vi julen ind i Allerslev Kirke med musikgudstjenesten De 9 læsninger. Gudstjenesten er tilrettelagt efter engelsk skik, hvor menigheden læser ni stykker fra Bibelen om skabelsen og frem mod frelse og genløsning i Kristus. Det er også en tradition, at det er folk fra menigheden, der læser.

Alle er velkomne.

En aften i samvær med Wolfgang Amadeus Mozart

Præstegården i Allerslev, tirsdag 8. januar, kl. 19.00

Alle indbydes til en hyggelig aften, der skal handle om Mozart, hans musik og hans tid, hvor vi tager udgangspunkt i filmen *Amadeus* fra 1984.

Undervejs byder vi på kaffe, te og hjemmebagt kage. Pris: 20,00 kr.

Aftenen er samtidig tænkt som en appetitvækker i forbindelse med teaterturen sidst i januar.

Sang og liturgi

Jungshoved Kirke, søndag 10. marts 2019, kl. 19.00

Efter forespørgsel fra flere, der kommer i kirken i en eller anden anledning omkring de kirkelige handlinger, om *hvorfor gør man nu sådan, og hvem siger, man skal gøre sådan*, ... vil sognepræst Torben Møllenbach fortælle om liturgien og dens formalier.

Kirkesanger Bodil Agerbo og Bent Pedersen vil krydre aftenen med sang og musik, årstidsbestemte og populære sange og salmer.

Undervejs vil der være et traktement.

Kom, lyt og syng

Alle er velkomne.

Praktiske oplysninger

Praktiske oplysninger:

Fødsel: Jordmoderen sender automatisk besked om en fødsel til sognepræsten i det sogn, hvor man bor. Sognepræsten registrerer fødslen, og moderen får besked i sin e-boks. Er moderen gift, registreres manden samtidig som faderen.

Er forældrene ikke gift, skal faderen via borger.dk afgive en Omsorgs- og ansvarserklæring. Den skal være indtastet inden for 14 dage efter fødslen. Er det ikke sket, bliver faderskabet afgjort af statsforvaltningen.

Dåb: Et barn skal have et navn senest seks måneder efter fødslen enten ved dåb i kirken eller ved navngivning. Ønsker man sit barn døbt, henvender man sig til den præst i hvis sogn, man ønsker sit barn døbt. Ved en dåb skal der være en gudmor eller -far samt mindst to faddere ud over evt. forældrene. Forældrene må gerne være skrevet op som faddere.

Ønsker man ikke sit barn navngivet ved dåb, skal man via borger.dk indtaste det ønskede fulde navn for sit barn. Herefter indføres navnet i kirkebog og folkeregister, og man får besked i sin e-boks.

Dåbsattest: Kan rekvireres hos nærmeste sognepræst eller kordegnkontor, uanset hvor man er døbt.

Vielse: Aftales med sognepræsten. Inden vielsen skal man via borger.dk udfylde en ægteskabserklæring.

Dødsfald: Besked om dødsfald retter man til sognepræsten oftest via en be-

demand. Bisættelse og begravelse aftaler man med præsten. Ønskes afdødes aske spredt over åbent hav, er reglen, at dette kun kan imødekommes, når der foreligger en underskrevet erklæring fra afdøde eller en tro og loveerklæring fra de nærmeste.

Almindelige papirblanketter: Hvis man ikke benytter sig af de digitale muligheder, kan man på borger.dk printe almindelige papirblanketter ud, som man udfylder og afleverer til præsten.

Yderligere vejledning kan man få hos sognepræsten.

Henvendelse i øvrigt til sogneprst Torben Møllenbach, Rekkendevej 39, Allerslev, 4720 Præstø, tlf. 55 99 60 17. Mail: tom@km.dk. Træffetid: Alle dage efter aftale.

Mandag: Fridag for præst og personale, og desuden er kirken lukket for kirkelige handlinger.

Øvrige telefonnumre findes på næste side

Praktiske oplysninger

ADRESSER OG TELEFONNUMRE:

BEGGE SOGNE

Torben Møllenbach
Allerslev Præstegård
Træffetid: Alle dage efter aftale. Tlf.:
55 99 60 17 og på mail: torm@km.dk.

**Mandag: Fridag for præst og personale,
og kirken er lukket for kirkelige handlinger.**

Organist Elena Stilling
21 26 66 08

Kirkesanger Bodil Agerbo
25 14 07 94

Kasserer
Regnskabsfører Anne-Lise Nielsen
Faxe Ladeplads
24 25 11 51

ALLERSLEV

Graver Leo De Jong
55 99 61 68
Træffetid: Tirsdag-fredag 12-12.30

Menighedsrådsformand
Tove Grundtvig
55 99 60 92

Kirkeværge
Rita Larsen
55 99 60 30

JUNGSHOVED

Graver Poul Hansen
55 99 90 99
Træffetid: Tirsdag-fredag 12-12.30

Menighedsrådsformand
Eli Frandsen
55 99 91 99
e-mail: elifrandsen@yahoo.dk

Kirkeværge Bent Pedersen
24 80 08 32
<http://www.jungshovedkirke.dk>

Kirkebil

I begge kirker har vi det sådan, at der altid er mulighed for at få en kop kaffe (eller te) og en snak efter højmessens. Kirkebilen kører til alle højmesser, dvs. gudstjenester kl. 10.30. Er der kun én gudstjeneste i pastoratet (Allerslev og Jungshoved sogne), kører kirkebilen til denne uanset tidspunkt.

Kirkebilen kan også bestilles til alle kirkelige arrangementer i Allerslev Præstegård og Jungshoved Rejsestald. Det koster 5 kr. at benytte kirkebilen, der kører fra begge sogne og fra Præstø. Man skal tilmelde sig dagen før inden kl. 12 hos Dan Taxi Vordingborg, 70 25 25 25 eller 88 70 06 40.

Delebussen "Frøen" kører til gudstjenesterne kl.10.30 i Jungshoved Kirke for de, som ønsker det. Tilmelding er nødvendig på tlf: 24 80 08 32, **gerne på sms**, senest på dagen inden kl. 09.00. Afgang fra hjemmet ca. 9.45, og tilbagekørsel ca. 12.15 (efter kaffen). Pris for deltagelse i kørslen er kr. 0,00.

Jungshoved Menighedsråd

Foto: Poul Hansen

Gudstjenester

Dato	Jungshoved	Allerslev
1. s. i Advent 2. dec.	10.30	9.00
2. s. i Advent 9. dec.	9.00	10.30
3. s. i Advent 16. dec.	Ingen	9.00 Jesper Bo Blomgren
4. s. i Advent 23. dec.	10.30	ingen
Juleaften 24. dec	16.00	14.30
Juledag 25. dec.	10.00	11.30
2. juledag 26. dec.	10.30	Ingen
Julesøndag 30. dec.	Ingen	10.30
Nytårsdag 1. jan. 2019	14.00	Ingen
Helligtrekonger 6. jan.	9.00	10.30
1. s. e. Helligtre. 13. jan	10.30	Ingen
2. s. e. Helligtre. 20. jan.	Ingen	10.30
3. s. e. Helligtre. 27. jan.	10.30	Ingen
4. s. e. Helligtre. 3. febr.	9.00	10.30
5. feb.		19.00 Konf.s Kyndelmisse
Sidste s. e. Helligtre. 10. feb.	9.00 Jesper Bo Blomgren	Ingen
Septuagesima 17. feb.	Ingen	10.30
Sexagesima 24. feb.	10.30	9.00
Fastelavn 3. mar.	10.30	Ingen
1. s. i fasten 10. mar.	Ingen	10.30

JUNGSHOVEDKALENDER

Tirsdag	4. dec.	Kl. 15.00. Adventsmøde. Allerslev Præstegård
Onsdag	5. dec.	Kl. 19.30. De ni læsninger. Allerslev Kirke
Torsdag	6. dec.	Kl. 17.45-19.00. Spiseklub. Skolen
Fredag	7. dec.	Kl. 13.00. Pensionistforeningens julefrokost. Forsamlingshuset
Fredag	14. dec.	Kl. 18.00. Strandjagtforeningens julefrokost
Søndag	16. dec.	Kl. 15.00-18.00. Jungshoveds Børns juletræsfest. Skolen
Torsdag	3. jan.	Kl. 19.00. Foredrag om Tycho Brahe. For. NORDEN. Skolen
Mandag	7. jan.	Kl. 19.00. Pensionistforeningens bankospil. Forsamlingshuset
Tirsdag	8. jan.	Kl. 19.00. En aften med W.A. Mozart. Allerslev Præstegård
Onsdag	16. jan.	Kl. 13.00. Travetur. Mødested - se bladet
Torsdag	17. jan.	Kl. 17.45-19.00. Spiseklub. Skolen
Tirsdag	22. jan.	Kl. 19.00-21.00. Syng sammen-aften. Skolen
Mandag	28. jan.	Kl. 19.00. Helleristninger i Norden. For. NORDEN. Skolen
Torsdag	31. jan.	Kl. 17.00-19.00. Borgermøde om vandkvaliteten. Skolen
Mandag	4. feb.	Kl. 19.00. Pensionistforeningens bankospil. Forsamlingshuset
Søndag	10. feb.	Kl. 10.00. Strandjagtforeningens Degneholmsmøde. Stavreby Str.vej 54
Torsdag	14. feb.	Kl. 19.00. Hundeslædeture i Norge og Sverige. For. NORDEN. Skolen
Torsdag	21. feb.	Kl. 19.00-21.00. Syng sammen-aften. Skolen
Fredag	22. feb.	Kl. 13.00. Pensionistforeningens fastelavnsfest. Skolen
Fredag	22. feb.	Kl. 18.00. Strandjagtforeningens generalforsamling. Skolen
Onsdag	27. feb.	Kl. 13.00. Travetur. Mødested - se i bladet
Onsdag	27. feb.	Kl. 14.30. Foredrag. Menneskets aldring. For. NORDEN. Skolen
Torsdag	28. feb.	Kl. 17.45-19.00. Spiseklub. Skolen
Søndag	3. mar.	Kl. 13.00. Jungshoveds børns fastelavnsfest. Skolen
Mandag	4. mar.	Kl. 19.00. Pensionistforeningens bankospil. Forsamlingshuset
Mandag	4. mar.	Kl. 19.00. Dialogmøde med politikerne. Skolen
Tirsdag	5. mar.	Kl. 19.30. Foredrag. Udviklingen i Estland. For. NORDEN. Skolen
Søndag	10. mar.	Kl. 19.00. Sange og liturgi. Kirken
Onsdag	13. mar.	Kl. 19.00. Lokalerådets generalforsamling. Skolen
Fredag	15. mar.	Kl. 18.00. Fritidsfiskerforeningens generalforsamling. Skolen

GUDSTJENESTER

Se venligst forrige side